

STORE
NORSKE
LEKSIKON

2017 kort oppsummert

Verdas beste leksikon

2017 var eit historisk år for Store norske leksikon: Vi fekk oppdatert 31 000 artiklar (+ 77 %), brukartala byrja auke igjen (+ 5 %), tal leste artiklar steig kraftig (+ 12 %) og det vart rekruttert 151 nye fagansvarlege. Leksikonet lever godt.

Store norske leksikon er den største kunnskapsbasen med kvalitetssikra innhald i Noreg, signert av fagfolk og publisert under fullt namn. Dette gjer kjeldekritikk mogleg og er ein del av grunnlaget for open og opplyst samfunnsdebatt.

Gyldig kunnskap er ein føresetnad for å forstå, argumentere og påverke i eit demokratisk samfunn. I dag er nettet offentlegdomen vi lærer, les og debatterer i. Mangel på gode, digitale kjelder kan føre til at nettet blir eit ekkokammer der det er vanskeleg å spore opphavet til fakta. Difor er vi stolte av at Store norske leksikon er det einaste nasjonalleksikonet i verda som har klart den digitale overgangen med ein open publiseringsmodell, oppdatert innhald og mange lesarar. Dette hadde aldri vore mogleg utan samfunnsansvaret medlemsorganisasjonane tek gjennom formidlinga i leksikonet. Tusen takk!

Erik Bolstad
sjefredaktør

Knut Olav Åmås
styreleiar

Store norske leksikon er et allmennleksikon som dekker alle kunnskapsområder. Leksikonet er gratis å bruke, fritt tilgjengelig og reklamefritt. Med to millioner brukere i måneden og 300 000 leste artikler per dag, er snl.no Norges største nettsted for forskningsformidling. I 2017 ble artiklene våre lest til sammen 70,5 millioner ganger. Det er elever og studenter som bruker oss aller mest.

Innholdet på SNL er redaksjonelt stoff som produseres i samarbeid mellom brukere og fagansvarlige. Alle kan bidra i kunnskapsdugnaden og få sitt bidrag evaluert av en fagperson. Verket redigeres etter redaktørplakaten.

I 2017 arrangerte redaksjonen leksikon-samlinger på nesten alle universitetene, og det ble rekruttert 151 nye fagansvarlige. Universitetene

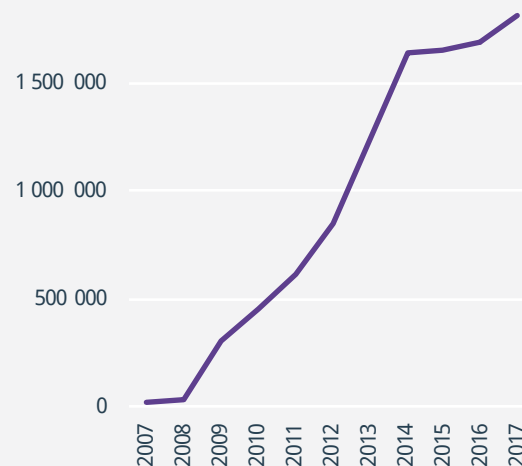
er blitt selve stammen i leksikonet. Den faglige forankringen er synlig for leserne og styrker troverdigheten vår. Vi er fortsatt ikke i mål med rekruttering og artikkeloppdatering, men vi har tatt noen sjumilssteg i riktig retning.

Store norske leksikon bygger på verk med røtter helt tilbake til 1907. Innholdet oppdateres og signeres av nær 700 fagansvarlige, der flertallet er forskere tilknyttet vitenskapelige institusjoner. Så vidt vi vet er det unikt at et lands akademiske elite i så stort monn og på felles plattform formidler til en så høy andel av landets befolkning.

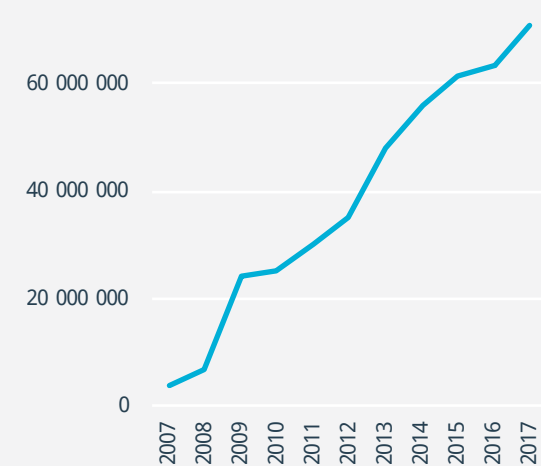
Leksikonet er det nest mest brukte ikke-kommersielle norskpubliserte nettstedet (etter NRK). I enkelttaker i 2017 var vi det tredje største norskpubliserte nettstedet, med flere brukere enn for eksempel Aftenposten, Dagbladet og Finn.

Brukertallene til Store norske er svært høye: I vanlige måneder er det rundt to millioner unike brukere. Brukertallene har begynt å stige etter noen års utflytning. Antallet leste artikler per år stiger fortsatt svært mye, i 2017 ble artiklene lest 70,5 millioner ganger.

Gjennomsnittlig antall unike brukere per måned per år

Antall leste artikler per år

Organisasjonen

Store norske leksikon gis ut av Foreningen Store norske leksikon. Medlemmene i foreningen er alle de norske universitetene i tillegg til høyskoler, institutter og andre ideelle organisasjoner.

Helt siden universitetsrektorene i 2013 ble enige om sammen å påta seg deler av det økonomiske ansvaret for Store norske leksikon, har hvert universitet fulgt opp ansvaret de tok på seg for at landet har et kvalitetssikret oppslagsverk. Leksikonet har nå en stabil organisatorisk struktur med tilknytning til de akademiske institusjonene, og det sikrer nasjonalleksikonet for framtida.

Foreningen Store norske leksikon skal bidra til at medlemmenes kompetanse i hele det norske kunnskapsuniverset blir synlig og tilgjengelig i en bredere demokratisk offentlighet. Det er en kunnskapsdugnad hvor universiteter og høyskoler sammen kan bidra. Derfor er foreningsformen, en selveiende sammenslutning som skal fremme et

felles formål, velegnet for Store norske leksikon. Vi ønsker å favne om alle de sentrale norske kunnskapsmiljøene. I 2017 meldte Norges Musikkhøgskole og Nasjonalmuseet seg inn i Foreningen, i 2018 håper vi at flere akademiske institusjoner vil bli med på kunnskapsdugnaden.

ØKONOMI

Samlede inntekter var i 2017 på 16,6 millioner kroner. 65 prosent av inntektene var medlemskontingenter, 30 prosent statstilskudd, 5 prosent andre inntekter.

Samlede utgifter var 16,5 millioner kroner. 59 prosent av kostnadene var knyttet til innholdsproduksjonen (honorar til fagansvarlige og forfattere, redigeringsverktøy, m.m.), 30 prosent lønn m.m. til redaksjonen, 11 prosent andre kostnader (lokaler, administrasjon, m.m.).

Overskuddet i 2017 var 117 000 kr.

Høsten 2017 var det leksikonsamlinger på nesten alle universitetene. Fagansvarlige, universitetsledelsen og leksikonredaksjonen møttes for å snakke om formidling.

NTNUs rektor Gunnar Bovim kom med en tydelig oppfordring til alle NTNU-ansatte om å bidra i leksikonet. Oppfordringen virket: I løpet av høsten 2017 rekrutterte vi nesten 40 nye NTNU-forskere til å bli fagansvarlige i leksikonet.

Rekruttering av nye fagansvarlige var en av de viktigste satsingene i 2017. Det ble vervet 156 nye fagansvarlige, og 1. januar 2018 var det 688 fagansvarlige i leksikonet.

Medlemmer av Foreningen Store norske leksikon

UiO
Universitetet i Oslo

Noregs miljø- og biovitenskapelige universitet

Norges musikkhøgskole

NASJONALMUSEET

NORD universitet

Meteorologisk institutt

Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening

OsloMet storbyuniversitetet

UNIVERSITETET I AGDER

FRITT ORD

 Gunnar Bovim er med Erik Bolstad
31. august 2017 · 🌐

Verden trenger fakta! Derfor trenger vi kilder som Store norske leksikon. Og derfor oppfordrer jeg alle fagpersonene på NTNU – og alle andre som har greie på noe – om å bli med på dugnad. Bidra med artikler, del kunnskapen. Hvordan kan du finne ut her: https://meta.snl.no/Kontakt_oss

– Hei, bak oss begynner folk å samle seg, for vi skal ha seminar sammen med Store norske leksikon.

Liker · Kommenter · Del

Verden definert på norsk

Engelsk har for lengst blitt akademias *lingua franca*. Stadig mer av undervisningen ved universiteter og høyskoler foregår på engelsk, og norske forskere skriver sine artikler på engelsk med håp om internasjonal publisering og poeng i tellekantsystemet. Derfor er Store norske leksikon en helt unik og viktig arena for formidling på norsk, mener Rolf Theil, professor emeritus ved Universitetet i Oslo.

– Det betyr veldig mye, og er et viktig argument for Store norske leksikons eksistens, sier Theil, som er lingvist og ekspert på afrikanske språk.

– Jeg oppfatter det i høyeste grad som viktig å kunne skrive om vitenskapelige emner på norsk, blant annet for å utvikle et vokabular og etablere termer – og leksikonet er en god plass for å gjøre nettopp dette. Jeg skriver praktisk talt bare på engelsk i faglig sammenheng, så å kunne slippe seg løs på det norske språk i SNL er godt for sjela, sier han.

Fagformidling på norsk handler om å demokratisere kunnskapen som det norske folket finansierer over skatteseddelen. Hvis gapet mellom fagspråket og språket til folk

flest øker, kan oppslutningen om felles-finansiert kunnskapsproduksjon falle. Med et nasjonalleksikon sørger man for at basisen i kunnskapsuniverset blir formulert på norsk. Sagt med stortingsmeldinga *Mål og Mening*: «Ordbøker og leksikalske oppslagsverk utgjør en viktig del av den totale skriftkulturelle infrastrukturen i eit språksamfunn. (...) Eit livskraftig nasjonalleksikon, som i dag må finnast i digital grunnform, er ein nødvendig del av ein språkleg infrastruktur for framtida.»

Rolf Theil er fagansvarlig for en rekke språkkategorier i SNL, med 279 artikler som ble lest til sammen 85 000 ganger i 2017. Theil skriver attpåtil på nynorsk, et skriftspråk med enda færre arenaer for fagformidling. I Store norske leksikon velger forfatteren målform selv.

– Da jeg ble gjort oppmerksom på at SNL var et leksikon på både bokmål og nynorsk, ble det enda mer attraktivt for meg å bidra, sier Theil, som har vært en ivrig leksikonleser siden barndommen. Nå er det altså han selv som forfatter det oppvoksende generasjoner leser for å lære om verdens språk.

– Jeg har alltid ment at dette er en viktig del av jobben min: å gjøre det jeg driver med kjent på et forståelig språk, slik at de som ikke er fagfolk også kan ta del i det. Dessuten er det en god øvelse, for hvis du ikke kan forklare noe på en forståelig måte, så har du heller ikke forstått det selv.

Språkprofessor Rolf Theil er én av mange bidragsytere som er opptatt av at norsk fagspråk utvikles og holdes i hevd.

Samfunnsoppdraget

Demokratiseringen av medier har skapt en fragmentert offentlighet og spredt definisjonsmakten mellom mennesker, institusjoner og kommersielle aktører. Resultatet er en jungel av informasjon, der det ofte kan være vanskelig å skjelne mellom hva som er sant og usant, og hvilke interesser avsenderen av et budskap har. I tillegg jobber mange aktører aktivt med å spre løgn og propaganda gjennom falske nyheter og falsk forskning.

De store norske forsknings- og utdanningsinstitusjonene har gått sammen om å opprettholde og styrke en kilde til felles kunnskap – «det vi vet» – under én merkevare som folk har stor tillit til: Store norske leksikon. Foran skjermer i klasserommene, i eksamenslokalene, lesesalene, på bussen og hjemme tilegner både nye generasjoner og godt tilårskomne nordmenn seg hver eneste dag ny kunnskap om verden gjennom nesten 200 000 artikler skrevet og kvalitetssikret av noen av landets fremste fagfolk.

TILGJENGELIGGJØR ET FELLESGODE

Gyldig kunnskap er en forutsetning for å forstå, argumentere og påvirke i et demokratisk samfunn. Derfor sier grunnlovens paragraf 100 ikke bare at myndighetene er pålagt å legge til rette for at den offentlige samtalen skal være åpen, men også for at den skal være opplyst. Dette er kjernen i samfunnsoppdraget til både Store norske leksikon og leksikonets medlemmer.

Ved å formidle den kunnskapen de produserer og besitter tar universitetene derfor et aktivt samfunnsansvar. De oppfyller kravet om å formidle bredt ved at det leses tre leksikonartikler hvert eneste sekund, døgnet rundt. Folket, som finansierer universitetene gjennom skatter og avgifter, får valuta for pengene gjennom et oppdatert, kvalitetssikret og gratis oppslagsverk. Slik tilgjengeliggjøres det fellesgodet som kunnskapen er.

At de største kunnskapsaktørene samler seg om én felles plattform for formidling av basiskunnskap er viktig: Til tross for SNLs sterke merkevare, er Google leksikonets viktigste inngangsport. I 2017 stod trafikken fra Google for 92 prosent av sidevisningene. SNL kommer høyt i søkeresultatene fordi vi er en troverdig kilde til informasjon som er mye brukt og lenket til. Jo mer konsentrert denne informasjonen er på ett nettsted, jo lettere får folk tilgang til den.

EN AUTORITATIV KILDE

Faglig kvalitet er SNLs eksistensgrunnlag. Formålet er «å publisere signert innhold redigert av fagfolk. Artiklene skal være kvalitetssikret med hensyn til

faglig etterrettelighet og kildekritikk».

Et leksikon skal ikke bare samle fakta-opplysninger, det skal også definere begreper og formidle analytiske framstillinger av hendelser, emner og personer. Et opplyst samfunn har behov for at landets mest kunnskapsrike mennesker skaper slike analytiske tekster.

I SNL dyrker og verdsetter vi derfor kompetanse, og de fagansvarlige er håndplukkede eksperter innenfor hvert fagfelt. Men vi mener denne modellen ikke er komplett uten folkelig deltagelse - for å skape både transparens, engasjement og legitimitet. Muligheten alle har til å bidra med endringsforslag og kommentere artikler, sørger for at vi drar nytte av all den uformelle kompetansen som finnes i samfunnet vårt, samtidig som leksiko-

net ikke blir sett på som elitistisk og fjernt fra folk flest. Det gjør det også lettere å holde leksikonet oppdatert i en verden i konstant endring.

Når mange hundre forskere skriver signerte artikler i SNL, skaper de kilder som det kan henvises til og der kvaliteten er enkel å vurdere basert på hvem forfatteren er. Artikkene fungerer som autoritative kildetekster, både for generell kunnskapsutvikling og i samfunnsdebatt.

INFRASTRUKTUR FOR KUNNSKAP

På samme måte som nettsamfunnet trenger troverdige nyhetskilder, trengs kilder for grunnlaget og bredden i vitenskapen. Selv i et mylder av innhold er det ingen selvfølge å finne gode kilder. Det kommer helt enkelt an på hvem som skaper nettinnholdet.

Store norske er infrastrukturen der forskerne har mulighet til å formidle faget sitt til allmennheten i et nøkternt og tilgjengelig språk. Forskerne kan selv formidle grunnbegrepene direkte til allmennheten, uten at temaene må spisses for å passe en journalistisk vinkling.

VITENSKAPENS STEMME

Særlig i samfunnsdebatter er det viktig at forskere når ut med en god kunnskapsbasis. Store norske leksikon har vitenskapelig basert innhold, også i stridsspørsmål. Vi har ikke som mål i seg selv at innholdet skal virke «nøytralt» eller gjengi hva folk flest er enige om. Derimot skal vi gjengi hva forskere flest er enige om - eventuelt hva de er uenige om der det er relevant for basisomtalen vi gir.

ÅPENHET OM HVEM SOM SKRIVER

Store norske leksikon praktiserer full åpenhet, og for SNL betyr åpenhet også at kildekritikk skal være enkelt. Som Kulturkomiteen på Stortinget formulerte det i sin merknad til støtteordninga for nettleksikon: «Komiteen vil påpeke at åpenhet om hvem som skriver er vesentlig for å kunne utøve direkte kildekritikk, og derved kvalitetssikre og forbedre levende leksikalske oppslagsverk.»

Å mestre kildekritikk er en stadig viktigere forutsetning for å bli kunnskapsrik. Hos oss skal folk kunne se *hvem* som står bak all aktivitet, og derfor krever vi at alle skriver under fullt navn. Vi tillater ikke pseudonymer og anonyme bidrag. På profilsidene til de fagansvarlige kan leserne se både hvilken bakgrunn de har og hva de gjør i leksikonet. I tillegg er hver eneste revisjon av hver artikkel tilgjengelig: Man kan se hvem som har foreslått endringer, og like viktig, hvem som har godkjent dem. Over tid danner oppdateringshistorikken fortellingen om hvem som har definert den norske kunnskapsarven.

STORE NORSE LEKSIKON

Søk i Store norske leksikon

fascisme

Mussolini hilser nazistungdom, 1936

Store norske leksikon → Religion og filosofi → Filosofiens fagtilgjenger → Politisk og økonomisk filosofi

Innhold

- FASCISMENS IDEOLOGI OG SAMFUNNSSYN
- ORDET'S OPPRINNELSE OG BETYDNING
- LES MER I STORE NORSE LEKSIKON
- EXTERN LENKE
- LITTERATUR

FORFATTER AV ARTIKKELN

- Ole T. Berg, Universitetet i Oslo
- Dag Einar Thorsen, Høgskolen i Sørøst-Norge

I en slik forstand er fascismen en samlebetegnelse som i tillegg til den italienske fascismen i mellomkrigstiden også inkluderer nazismen i Tyskland, samt ulike høyreautoritære regimer i Sør-Europa og Latin-Amerika etter 1945.

Du kan lese mer om fascismen i Italia i en egen artikkel.

Fascismens ideologi og samfunnsyn

Den italienske fascistiske diktatoren Benito Mussolini hilser en gruppe tilhøgere i

STORE NORSE LEKSIKON

Søk i Store norske leksikon

Donald Trump

Store norske leksikon → Historie → Verdens historie og samtidshistorie → Nord- og Mellom-Amerika → USAs historie → USAs samtidshistorie

Donald Trump er president i USA, valgt for perioden 20. januar 2017 til 20. januar 2021. Trump representerer Det republikanske parti.

Trump har vært bredt kjent i amerikansk offentlighet siden 1980-årene, først som eiendomsutvikler og forretningsmann og senere som hovedperson i et realityprogram på TV.

Da Trump valgte politikken i 2015, var det etter flere år med offentlige spekulasjoner om en slik karriere. Han vant nominasjonskampen i Det republikanske parti med klar margin i presidentvalget i USA i 2016.

Trump bygde i 1980-årene opp et gigantisk eiendomsimperium. Han eide blant annet Trump Tower i

UTTALE Trump
OGSÅ KJENT SOM Donald John Trump
FØDST 14. Juni 1946
FØDSTEDT New York

Artikkelen inngår i temasiden **Amerikanske presidenter**

FORFATTER AV ARTIKKELN

Hallvard Notaker, Universitetet i Oslo

Forretnings- og mediepersonlighet

Trump bygde i 1980-årene opp et gigantisk eiendomsimperium. Han eide blant annet Trump Tower i

Rundt innsettelsen av Donald Trump som USAs president gikk debatten om Trump hentet inspirasjon fra fascismen. Leserene trengte en autoritativ kilde for å forstå hva fascisme er, og artikkelen ble vår mest leste i januar 2017. I en polarisert samfunnsdebatt der det trekkes linjer til historien og ulike ideologier, er det ekstra viktig med ansvarlige og åpent redigerte artikler samfunnet kan dele som kunnskapsgrunnlag.

Leksikonet engasjerer

Innholdet i Store norske leksikon engasjerer mer enn noensinne. I 2017 var det flere nyhetsoppslag og debatter om SNL i media enn før, og leksikonets egne arrangementer var godt besøkt.

INDIANERE OG JOMFRUHINNER

Aldri før har Store norske leksikon fått så mye oppmerksomhet i media som i løpet av noen få, hektiske uker i november 2017. Det brøt ut storm rundt det som i realiteten var noen små justeringer i leksikonet. Språk og termer vekker ofte engasjement, men vi var overrasket over hvilket engasjement endringene skapte. Debatten gjorde oss enda sikrere på at det var rett å endre omtalen av 'indianere' til 'amerikanske urfolk' og 'jomfruhinne' til 'skjedekrans'.

Fredag 17. november slo ukeavisen Dag og Tid opp *Indianer ut av språket*, med henvisning til at Store norske leksikon arbeidet med å endre omtalen av amerikanske urfolk. Dette gikk rett inn i en debatt om overdreven politisk korrekthet, som har pågått over flere år. Vi innså at dette var en gylden mulighet til å få spredt historien om det moderne, digitale SNL og leksikonets samfunnsrolle til flest mulig mennesker. Derfor valgte vi å gå aktivt inn i debatten med medietuspill, kronikker, leserbrev og høy aktivitet fra redaksjonen i kommentarfelt og sosiale medier.

Saken ble dekket av alle de store norske mediene, og særlig NRKs og VGs saker fikk stor oppmerksomhet, mens Dagbladet tok SNL i

Hva mener leserne om Store norske leksikon?

Vi har gjort flere brukerundersøkelser blant leserne våre. Figuren over viser resultatet av en undersøkelse sendt til 35 000 lesere i 2016. De kunne fritt velge tre ord de mente beskriver Store norske leksikon. Beskrivelsene deres samsvarer fint med samfunnsoppdraget vi ønsker å ta på oss.

Redaksjonen i Store norske er vant med å ta imot store utfordringer og lytte til kritikk, særlig innen områdene som med rette blir kritisert av noen lesere (merket med oransje i ordskyen).

Derfor ble vi ekstra glade for at storparten av leserne er så positive: at de ser oss som pålitelige, at vi leverer kvalitet, og ikke minst at mange mener leksikonet er enkelt å lese.

Har dere unnlatt å ta med ordet indianer i moderniseringsprosessen?
Liker · Svar · Melding · 9 u

Store norske leksikon Nei da. Indianer-ordet er brukt både i artikkelen om de amerikanske utfolkene og flere andre steder i leksikonet. Vi fjerner ikke oppslagsord selv om vi skifter ut begreper. Se f.eks. <https://snl.no/indianer> <https://snl.no/neger> <https://snl.no/mulatt>

indianer – Store norske leksikon

Indianer har historisk vært et vanlig fellesbegrep på norsk for de mange og ulike urbefolkningene...

Takk. For ellers måtte jeg spurt hva dere drev på med. Den måten dere har gjort det på er meget god da uttrykket blir forklart og beskrevet ihht til feilbruk. Derved er konklusjonen min at Dag og Tid må ta seg en bolle og slutte med å dikte opp fengende forsider for å selge avisen.

Liker · Svar · Melding · 9 u

Skriv et svar ...

Debatten om ordet indianer gikk intenst i slutten av 2017. Den startet med et feilaktig oppslag i Dag og Tid og sluttet med en offisiell takk fra en amerikansk urfolksdelegasjon. I mellomtiden kom det rundt 10 000 kommentarer på sosiale medier.

forsvar på kommentatorplass. Vi jobbet også opp mot lokalmedier - både aviser, nettaviser og radio - for å være til stede der folk flest får sin daglige nyhetsdose. Da debatten om 'skjedekrans' ble en av hovedsakene i NRKs satireprogram *Nytt på nytt* var det åpenbart at vi hadde klart å sette nasjonal dagsorden.

Etter hundrevis av mediasaker og mer enn 10 000 Facebook-kommentarer fikk saken sin naturlige og svært hyggelige avslutning ved at *Encyclopædia Britannica* valgte å rette opp sin omtale av 'hymen' til å forklare at dette ikke var en hinne som brytes ved samleie, og at en delegasjon amerikanske urfolk benyttet sitt besøk i Oslo til å takke Store norske leksikon for arbeidet vårt.

Resultatet av medieoppmerksomheten er at forståelsen for rollen til og viktigheten av et digitalt, oppdatert nasjonalleksikon har blitt styrket både blant våre støttespillere og i befolkningen generelt.

Redaksjonen har fått en enda større forståelse og respekt for den definisjonsmakten som ligger i arbeidet vårt. Vi er stolte av å kunne bidra til at verden går fremover!

UTE BLANT FOLK

Mens SNL.no er en sterk merkevare blant skoleelever og studenter, er det fortsatt mange over 40 som ikke har kjennskap til Store norske leksikon moderne tilværelse som et oppdatert og universitetsleid nettleksikon. I denne aldersgruppa finnes det mange viktige beslutningstakere. Et mål for 2017 var derfor å være mer synlig ute blant folk, ikke bare på nett, men som en bidragsyter til og deltaker i samfunnsdebatten.

Problematikken rundt falske nyheter har skapt en god plattform for å gjøre nettopp dette. Derfor valgte vi å være til stede på politikkfestivalen Arendalsuka 2017 med et eget arrangement: panelsam-

talen *Til forsvar for fakta*, som ble godt besøkt og fikk mye oppmerksomhet. I tillegg deltok sjefredaktør Erik Bolstad i et panel om kunnskapsdeling arrangert av foredragskonseptet TEDx.

I samarbeid med Universitetet i Oslo arrangerte vi også en dybdesamtale med forskere om stortingsvalget 2017 på Litteraturhuset i Oslo, og vi satte i gang samarbeidsprosjektet *Opplysningen* med en samtale om etnisitet, samt foredrag om SNLs rolle i kampen mot falsk forskning.

Kombinasjonen av fysisk og digital tilstedeværelse er nyttig for å avkrefte myter om SNL som noe gammeldags og avleggs, minne folk om at kunnskap ikke nødvendigvis er nøytralt, spre merkevaren vår og styrke forståelsen av SNL som en relevant aktør i samfunnsdebatten blant viktige beslutningstakere. I 2018 fortsetter og forsterker vi derfor arbeidet med å gjøre oss mer tilgjengelige for folk, også utenfor det digitale rom.

God morgen Norge, TV 2 har opprettet en meningsmåling. 20. november 2017

Store norske leksikon har modernisert enkelte ord, og bl.a. skiftet ut ordet "jomfruhinne" med "skjedekrans"! En fornøyd redaktør besøker oss i morgen 07.15 for å utdype. Hva syns du om ordbyttet, og hvilket ord liker du best? 🤔

59% SKJEDEKRANS ☑️

41% JOMFRUHINNE

Liker Kommenter Del

70 Relevante kommentarer

Veldig bra!
Jomfru"hinnen" finnes jo faktisk ikke. Det er ingen hinne, og man ikke kan se om noen er jomfru eller ikke ved hjelp av den. At begrepet er så innarbeidet har ført til sosial kontroll og sanksjoner basert på misforståelser som har gått ut over mange kvinner.

99 Liker · Svar · 10 u

1 svar

Leksikonet arrangerte det godt besøkte debattmøtet *Til forsvar for fakta* under Arendalsuka i 2017.

Leserne

Store norske leksikon har høye brukertall, kommer høyt i søkeresultatene i Google og leses mye. Dersom leksikonet hadde vært med i TNS Gallups offisielle statistikk over norske nettsteder, hadde det i sin beste uke ligget på tredjeplass på lista over de mest brukte norskpubliserte nettstedene. Med det er snl.no det nest største ikke-kommersielle nettstedet publisert i Norge (etter NRK).

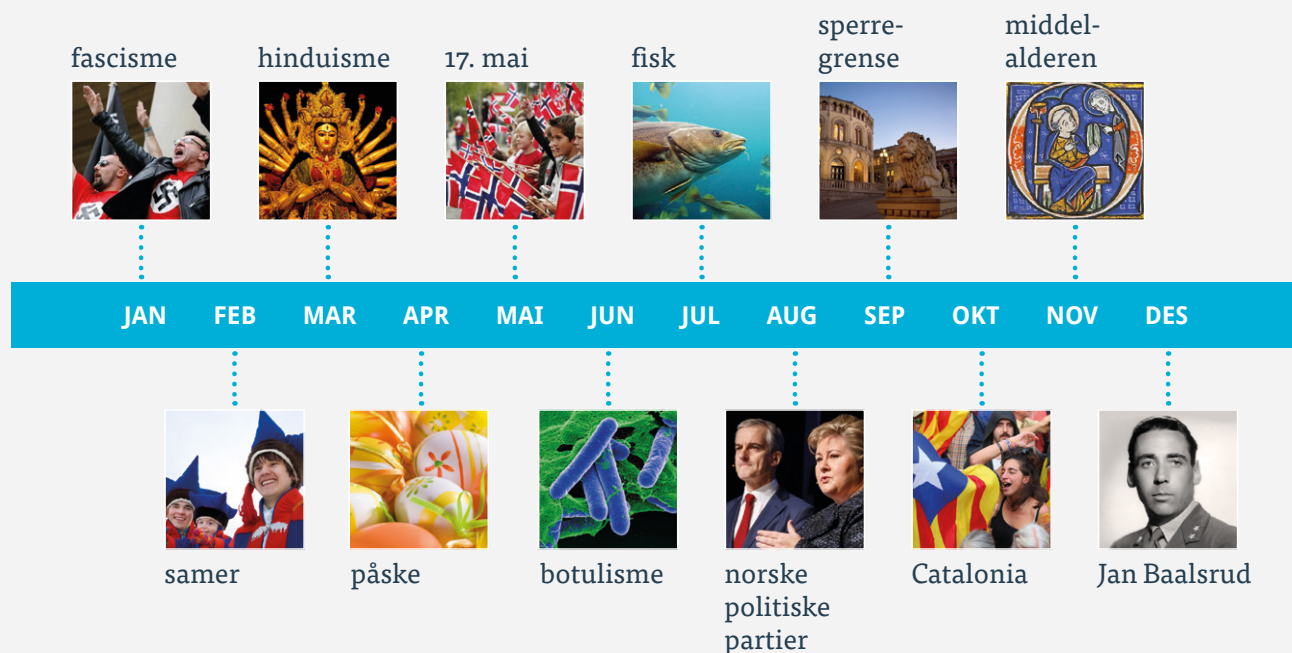
På en typisk dag i 2017 ble det lest 300 000 artikler. Det er tydelig at elever og studenter er en stor brukergruppe, for de mest leste artiklene samsvarer med pensum i skoleverket, som de store religionene, vitenskapens grunnbegreper,

viktige historiske hendelser og sentrale personer. Medisin og helsestoff er mye lest, med store sesongvariasjoner. Mediernes dekning av begivenheter merkes tydelig i lesertallene.

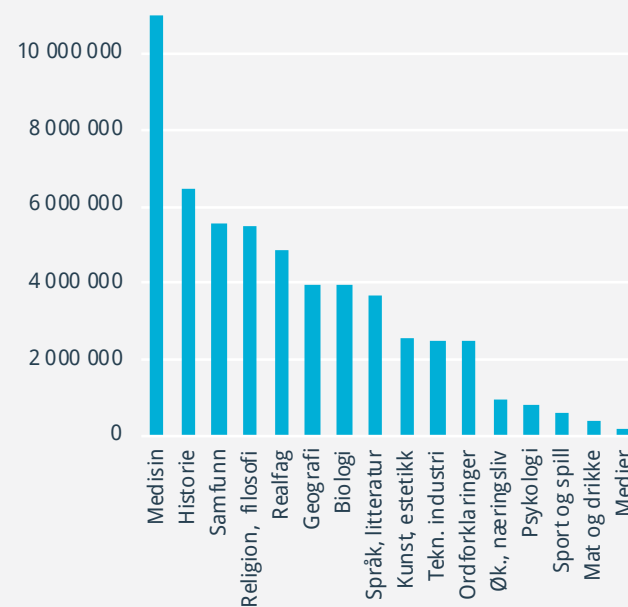
Til tross for at alle fagområder av leksikonet har sine kioskveltere, blir også de perifere artiklene lest. Folk søker breddekunnskap, og de fleste av leksikonets 185 000 artikler blir lest i løpet av et år. Vi ser likevel at halen av sider som blir lite lest er svært lang: Rundt halvparten av artiklene blir knapt lest. Det er også for få som klikker seg videre for å lese flere artikler. Men vi ser at antallet sidevisninger økte med 12 prosent, til forskjell fra fjorårets

økning på 3 prosent. Dette tyder på at folk i økende grad finner mer å lese når de først er inne hos oss. Det er i underkant av 2 millioner brukere av Store norske hver måned, og antallet brukere økte med 7 prosent i 2017, klart opp fra 4,2 prosent økning i 2016. Andelen brukere som kommer tilbake er stabil, med en forsiktig økning (fra 68 til 70 prosent), mens andelen besøk som går rett til snl.no har økt med 8,8 prosent siste år. Det tyder på at vi i større grad er en side folk har i mente.

Over 90 prosent av leserne kommer til snl.no fra Google. De siste årene har vi indeksert innholdet vårt bedre. Likevel øker den målte trafikken fra

Mye leste artikler i Store norske leksikon per måned i 2017. De mest leste artiklene i hele 2017 var hinduisme (lest 122 663 ganger), jødedom (114 061), buddhisme (112 051), islam (108 117) og første verdenskrig (101 264).

Mest leste kategorier i Store norske i 2017. Artiklene i Store medisinske leksikon ble lest 11,5 millioner ganger.

Google bare litt (mens den øker tydelig fra mindre søkemotorer som Yahoo og Duckduckgo).

Den klare økningen i både brukere og sidevisninger tyder på at vi både når nye lesere og lykkes bedre i å holde på dem som leser hos oss.

HVEM LESER LEKSIKON?

Den store lezerskaren vår er elever og studenter: Lesertallene er høyest på høsten når studentene kommer til universitetene. Tallene synker i alle undervisningsfrie perioder.

De aller mest leste artiklene er pensum for mange trinn: hinduisme (122 500), jødedom (114 000), buddhisme (112 000), islam (108 000) og første verdenskrig (101 000). De mest leste artiklene har i snitt økt lesertallene med 18 prosent siden i fjor, noe som tyder på at vi befester vår posisjon som læringsressurs.

Det voksne publikumet er også stort, men de sprer seg på flere artikler. På kveldstid ser vi dem godt: De leser saker i nyhetsbildet, for eksempel fascisme i januar og Catalonia i oktober, og de leser artikler fra Store medisinske leksikon, som artrose (56 000 lesere i 2017).

Det gamle papirleksikonet var noe alle nordmenn kjente. Den digitale versjonen er best kjent blant de unge. Blant dem over 40 er det en god del som ikke er klar over at leksikonet lever og oppdateres på nett. Dette er en stor utfordring for oss, og det vil vi ta tak i.

For å øke antallet nye brukere har vi begynt å jobbe med å bli mer synlige utenfor snl.no og Google-søk. I 2017 la vi vekt på rekruttering i sosiale medier, deltok i samfunnsdebatten og bidro til flere arrangementer.

I tillegg prøver vi å gjøre leksikonet synlig på andre nettsider. Vi ser at trafikken fra de store norske mediene øker. Vi får særlig mange treff fra Dagbladet (36 000), NRK (17 000) og VG (15 000).

SOSIALE MEDIER

De siste årene har mangfoldet av sosiale medier vokst, og konkurransen om å få oppmerksomhet har bare blitt større. For et nettsted som SNL er det vanskelig å vinne mange nye brukere av kjerneproduktet gjennom daglige Facebook-poster, men det er samtidig en stor ulempe å være inaktiv eller ikke til stede. Indianer- og jomfruhinne-debatten

viste hvor viktig det var å ha en stor følgerskare når en sak plutselig tar av, og hvordan det bidrar til å kunne nå ut med vårt budskap i det offentlige rom.

Derfor har vi jobbet aktivt og målrettet for å få flere følgere på Facebook, gjennom flere og mer engasjerende oppdateringer, invitasjoner og betalt promotering. Derfor økte antallet Facebook-følgere i 2017 med 50 prosent, mot 11 prosent i 2016.

Bare på vår egen Facebook-side nådde poster relatert til indianer- og jomfruhinne-debatten 133 000 mennesker i løpet av tolv hektiske dager. På mediens egne Facebook-sider hadde sakene en «reach» på flere millioner. De genererte minst 10 000 kommentarer og et utall klikk og reaksjoner.

Et annet populært tiltak var julekalenderen, der vi delte 24 svært gode SNL-artikler med varierende grad av tilknytning til julen, noe som blant annet førte til et radiointervju med redaksjonen om at reinsdyret Rudolf muligens kunne være jente!

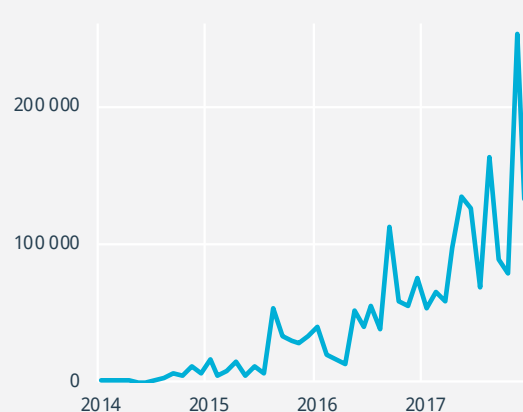
I 2017 ØKTE VI SATSINGEN PÅ SOSIALE MEDIER, MED GOD EFFEKT

I «indianer»-månedens november 2017 satte vi ny Facebook-rekord: 179 100 personer fikk en av postene våre i strømmen sin (reach). Samme måned nådde vi 74 000 personer på Twitter.

Leksikonet har nå 5 464 følgere på Facebook (+49 prosent siste år) og 1 721 følgere på Twitter (+22 prosent).

I tillegg kommer alle gangene andre deler leksikonartiklene. Bare under «indianerdebatten» registrerte vi rundt 10 000 kommentarer om/til leksikonet.

Antall personer nådd gjennom Facebook og Twitter til sammen per måned 2014 – 2017

44 PROSENT LESTE LEKSIKONET FRA MOBIL ELLER NETTBRETT I 2017

Det er mobilbruken som øker mest, bruken fra desktop er stabil og fra nettbrett litt synkende (dette er en vanlig trend hos mange norske nettsteder). Nettsidene tilpasser seg automatisk ulike skjermstørrelser for å gi en god leseropplevelse. Medisinstoffet er overrepresentert på mobil sammenlignet med desktop, særlig på kveldstid. På mobil leser folk i snitt 1:14 minutter, på nettbrett 2 og på PC/Mac 3:20 minutter.

STORE NORSKE LEKSIKON ♥ WIKIPEDIA

Store norske og Wikipedia brukes til ulike formål, og vi mener at de to oppslagsverkene gjør offentligheten bedre på hvert sitt vis: Store norske leksikon er på sitt beste i definisjoner og analyser der god faglig forståelse tilfører merverdi. Wikipedia er et fantastisk oppslagsverk til faktainformasjon om f.eks. kjente personer eller geografiske enheter; men uten faglig kvalitetssikring.

Wikipedia har samlet høyere lesertall enn Store norske leksikon. Hovedårsaken er at vi ikke dekker like mange områder. Både personer, hendelser, steder og begreper som omtales i Store norske leksikon skal ha nasjonal eller faglig relevans.

For artikler som er relevante for akademisk formidling, har Store norske leksikon ofte like mange lesere som norsk Wikipedia: Geografi og populærkultur er mindre lest, mens innen jus, litteratur, religion, historie og lignende, har vi gjerne like mange lesere. Medisinartikler er til dels mye mer lest på Store norske. Norsk og særlig engelsk Wikipedia lenker mye til Store norske leksikon som kilde.

MEST LEST I STORE NORSKE LEKSIKON OG WIKIPEDIA 2017

Både Store norske leksikon og Wikipedia er åpne for at «hvem som helst» kan bidra. I Store norske går imidlertid en fagperson gjennom alle endringsforslag før publisering, og ingen bidragsytere får lov til å være anonyme. Begge modellene har fordeler og ulemper: Wikipedia kan ofte være raskere, mens Store norske er på sitt beste i definisjoner og analyser der god faglig forståelse tilfører merverdi. Det ser ut til at leserne våre forstår forskjellen mellom oppslagsverkene og bruker oss til ulike ting: Blant de hundre mest leste artiklene i SNL og norsk Wikipedia er det ingen overlappende tema.

STORE NORSKE LEKSIKON	NORSK WIKIPEDIA	ENGELSK WIKIPEDIA
1. hinduisme	1. Norge	1. Deaths in 2017
2. jødedom	2. Verdens høyeste fjell	2. Darth Vader
3. buddhisme	3. Håndball-VM 2017	3. Donald Trump
4. islam	4. Wikipedia	4. XXX
5. første verdenskrig	5. Vestlandet	5. Elizabeth II
6. Den franske revolusjon	6. Liste over norske byer	6. Game of Thrones (s. 7)
7. Norges litteraturhistorie	7. Paradise Hotel (Norge)	7. Meghan Markle
8. Den kalde krigen	8. Norges fylker	8. Game of Thrones
9. andre verdenskrig	9. Marcus & Martinus	9. Earth
10. kristendom	10. Verdens lengste elver	10. List of Bollywood films of 2017

Kilder: Google Analytics (SNL) og tools.wmflabs.org/topviews (Wikipedia)

LEKSIKONET I MEDIA

Hver eneste dag i 2017 ble Store norske leksikon brukt og sitert av norske medier som kilde til faktaopplysninger om alt fra sjeldne fisker og historiske begivenheter til folkesykdommer, språk, mat og ikke minst seksuell trakassering.

Store norske leksikon definerer seksuell trakassering slik: «Uønsket seksuell oppmerksomhet som er plagsom for den som oppmerksomheten rammer. Trakassering på grunn av kjønn er definert som uønsket atferd som er knyttet til en persons kjønn og som virker eller har til formål å krenke en annens verdighet».

I 2017 burde seksuell trakassering være like utdatert som å si «neger».

I 1957 ble Ghana som det første landet i Vest-Afrika, fri fra kolonimaktene. Landet er rikt på naturressurser som gull og kakao, og har begynt å utvinne olje. Ghana regnes som et nest stabile demokratiene i regionen, leser vi på Store Norske Leksikon.

Omtrent halvparten av verdens språk har grammatisk kjønn. «Mange språk har to kjønn, men noen har flere, og det finnes språk i Afrika som har så mye som 20 grammatiske kjønn», skriver Store Norske Leksikon. Engelsk har til eksempel ikke grammatisk kjønn. Fransk har to, hankjønn og hunnkjønn, mens språk som tysk og norsk har tre kjønn.

Kilde: Store Norske Leksikon

HYPE. Ifølge Store norske leksikon er hype en betegnelse på opphausende og eventuelt manipulerende omtale eller markedsføring; reklame som skaper store forventninger til et produkt ved hjelp av overdrivelser.

Jul

Vi starter med solide Store norske leksikons definisjon av ordet. Navnet jul stammer fra norrønt *jól* eller *jólablót*. Dette var den hedenske offerfeiringen av midtvinterdagen i Norden. Dagen var 12. januar.

Ordet var altså i bruk lenge før Jesus ble født. Norden er det eneste området der det gamle hedenske navnet på feiringen har overlevd innføringen av kristendommen, skriver Store norske leksikon.

HVEM VAR HULDRA?

Huldra er en kvinnelig vette, altså ikke et menneske. Hun tilhører norsk folketro og det finnes mange sagn om henne. Huldra er vakker, men har kuhale. Hun er kjent for å lokke mennfolk og gifter seg ofte med mennesker. Kilde: Store norske leksikon

Den spanske borgerkrigen

● Varte fra 1936 til 1939

● Ble utkjempet mellom den spanske høyresiden (nasjonalistene) og venstresiden (republikanerne).

● Nasjonal general Francisco Franco diktator i landet.

● Totalt skadte 500 000 personer.

Kilde: Store norske leksikon

Holocaust i Norge

● I løpet av 1942 og 1943 ble 773 norske jøder drept i tyske dødsleirer.

● Den største deportasjonen skjedde 26. november 1942, da alt 529 jøder ble fraflyttet til Tyskland med skipet *Uthet*.

● De fleste norske jøder ble drept i tyske dødsleirer, kun 38 overlevde.

● Med dette utgjorde jødene over halvparten av alle som ble drept i tyske leirer under Holocausten.

Kilde: STORE NORSKE LEKSIKON

Bilyd er betegnelsen på et uvanlig lydfenomen som kan høres ved undersøkelse av hjertet. Fenomenet kan forårsakes av hjerteklaffefeil, skriver Store norske leksikon.

Pinnekjøtt er dokumentert fra 1700-tallet, men mye tyder på at retten er svært mye eldre, ifølge Store norske leksikon. Pinnekjøttet har sterkest tradisjon på Vestlandet, men stadig flere setter sauen på menyen en dag i løpet av julehøytiden, også i resten av landet.

Hva brukes leksikonet til?

Hvert oppslag i leksikonet svarer på et spørsmål fra noen i befolkningen. Men den mest åpenbare nytten for samfunnet kommer fra at vi brukes bredt både i mediene og i skolen.

SITERT AV MEDIENE HVER DAG

Store norske leksikon ble sitert i norske medier hver eneste dag i 2017. I trykte medier ble SNL nevnt 2 065 ganger i løpet av året, noe som er ny rekord. Så og si alle norske aviser bruker SNL. I tillegg har vi besøkt NRKs lokale radiosendinger i Østfold, Trøndelag, Nordland og Troms, NRK Sápmi, Ytring og Norgesglasset, samt Dagsrevyen.

INNSIKT SOM ELEVER KAN FORSTÅ

At snl.no er en pålitelig kilde gir oss et solid fotfeste i skolen, men vi har en vei å gå for å gjøre langt flere tekster mindre tungleste og mer tilpasset det faglige nivået til elevene som trenger dem. I 2017 har vi fått inn mer realfagskompetanse i redaksjonen og blant fagansvarlige og jobbet spesielt med skolerelevante kategorier som dyr, genetikk og astronomi.

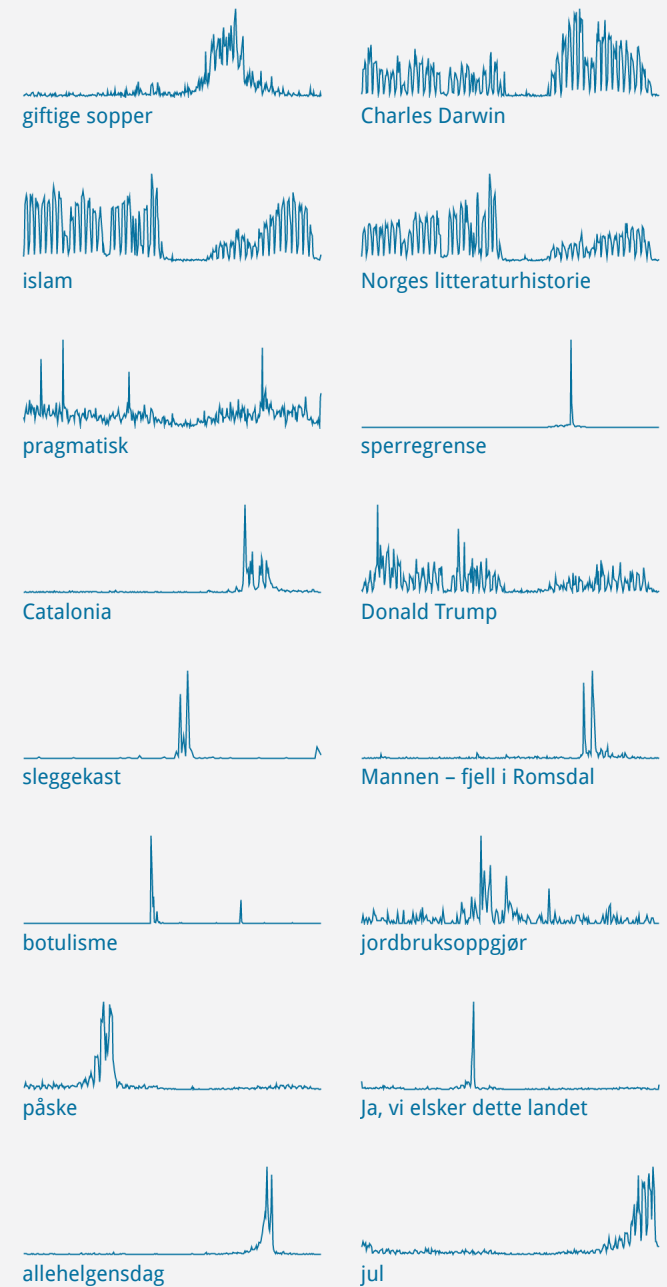

Skoleelever er SNLs aller største brukergruppe. Under «Operasjon dagsverk 2017» bidro de også til innholdet i leksikonet. Da fikk vi besøk av en stor gruppe elever som la inn bilder og ga oss tilbakemelding om innholdet i leksikonet.

STORE NORSKE PÅ EKSAMEN

Også i år tilbød vi en jukseikker versjon av Store norske leksikon til eksamensbruk. Rundt 60 prosent av elevene i den videregående skolen fikk tilgang til leksikonet under eksamen. Det var også mange ungdomsskoler som ga sine elever tilgang til leksikonet. Det er tankevekkende at det er så stor variasjon i hvilke hjelpemidler elevene får tilgang til.

Så vidt vi vet er Store norske leksikon det første nettstedet som har tilbudt skolene en egen versjon til bruk under eksamen, der muligheten for kommunikasjon er blokkert. Det er mulig for elever å kommunisere med hverandre gjennom de fleste oppslagsverk. I Store norske kan de f.eks. bruke kommentarfeltet, på Wikipedia kan de bruke diskusjonssidene eller bruke wikiartiklene til samskrivning, i NDLA kan de bruke samhandlingsverktøyene. Skolene har ikke lov til å gi elevene tilgang til nettsider der de kan samarbeide under eksamen.

Artiklene leses ikke like mye hver dag, noe som er tydelig i grafene over lesertall for noen utvalgte artikler i 2017. Artikkelen om sperregrense ble for eksempel nesten bare lest på selve valgdagen.

Innholdet

Foreningen Store norske leksikon gir ut fire ulike leksikon:

- **STORE NORSKE LEKSIKON - SNL** er hovedleksikonet, med 161 395 artikler. Det er et allmennleksikon som oppdateres av fagfolk hver dag, året rundt.
- **STORE MEDISINSKE LEKSIKON - SML** er Norges største medisinske oppslagsverk med 12 484 artikler. SML oppdateres av fagansvarlige medisinerere.
- **NORSK BIOGRAFISK LEKSIKON - NBL** er et historisk verk som er publisert slik det kom ut fra 1999 til 2005. Det inneholder 5 855 artikler om sentrale personer i norsk historie og blir ikke oppdatert.
- **NORSK KUNSTNERLEKSIKON - NKL** er et historisk verk med 3 819 artikler om norske kunstnere. Innholdet er det samme som ved utgivelsen (1982 til 1986). Nasjonalmuseet eier NKL, men vi publiserer det.

KUNSTEN Å FÅ 700 FAGPERSONER TIL Å JOBBE SAMMEN

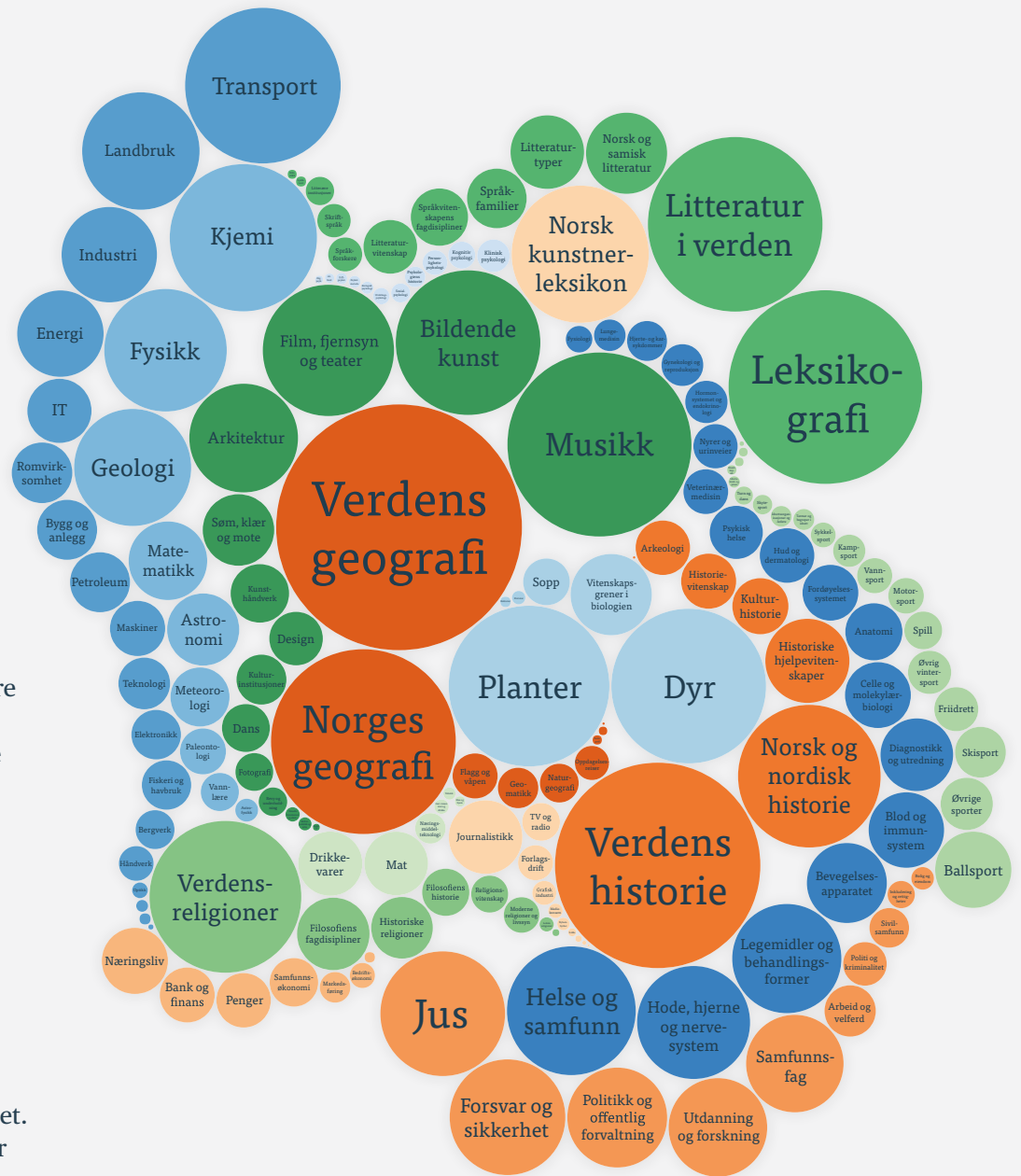
I dag er Store norske et leksikon der du kan forvente å finne oppdatert og kvalitets-sikkert innhold. Dette er ingen selvfølge. For at vi skal lykkes må arbeidsmetodikken være god og effektiv.

Fagansvar er det grunnleggende prinsippet i metodikken vår: Alle artikler i Store norske tilhører kun ett fag, og det er én person som har ansvaret for alle artiklene i faget. En fagansvarlig er en håndplukket ekspert som har ansvar for å forvalte et lite område av leksikonet. Samme person kan godt ha fagansvaret for mange fag.

Med prinsippet om fagansvar, følger det at redaktørene ikke skal skrive artikler selv. Derimot er det deres jobb å finne gode fagansvarlige, motivere dem til formidling, hjelpe dem med prioritering og med å finne fram til de presise og tilgjengelige formuleringene. Slik kan vi sørge for at artiklene er faglig troverdige, samtidig som de har et godt språk, bilder og lenker, at de er rimelig proporsjonerte og følger en enhetlig form.

Leksikonkontekster bygger alltid på tidligere versjoner. Det er en form for samskri-ving, der for eksempel botanikere i dag bygger videre på og korrigerer artikler fra forrige generasjons botanikere.

Med slike prinsipper til grunn ligger utfordringen i å ha oversikt og styre arbeidet. Hvor oppdaterer de fagansvarlige, og hvor burde vi legge inn innsatsen nå? Hvor har folk foreslått endringer og kommentert, og har den fagansvarlige svart? Og sist, men ikke minst: Hvordan kan en liten redaksjon sørge for at 700 ulike mennesker fra hele landet arbeider best mulig - og ganske likt - med 175 000 artikler i SNL og SML?

Innholdet på snl.no etter kategori. Størrelsen på boblene varierer etter antall artikler.

PRIORITERING OG DUGNADSÅND

SNL og SML har 175 000 artikler som alle er forventet å være faglig gyldige til enhver tid. Sammenlignet med andre nettsider er dette en enorm mengde sider som skal vedlikeholdes. I tillegg har vi fortsatt store mengder «papir» - det vil si artikler som mangler det folk forventer av et digitalt leksikon: lenker, bilder og fulle setninger.

Når redaksjonen verver og veileder fagansvarlige, prioriterer vi etter lesertall, aktualitet, hvor faglig sentralt innholdet er og i hvilken grad det er utdatert.

På den andre siden er leksikonet en dugnad. Alle vet at når det først dukker opp ivrige entusiaster på en dugnad, er det lurt å holde dem i gang. Så lenge en fagansvarlig jobber godt med relevant innhold, er det god arbeidsmetodikk for redaktøren å heie og hjelpe dem videre og drive kvalitetskontroll. Derfor er enkelte fagområder mye mer gjennomarbeidet enn andre, blant annet innen musikk, kunst, norsk geografi, anatomi og design.

BEDRE VERKTØY OG METODIKK

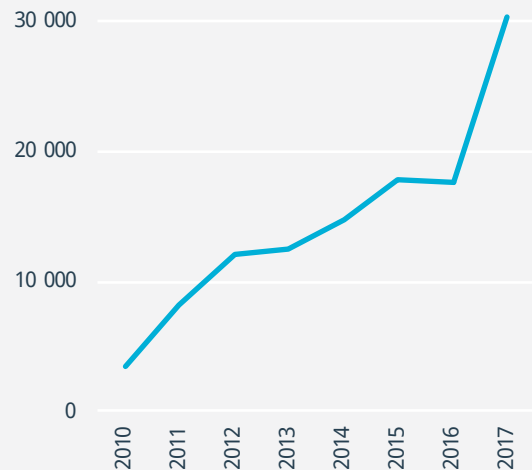
I 2017 har en rekke nye løsninger i de tekniske systemene våre ført til en drastisk forbedring i mye av innholdet. I mai 2017 fikk alle fagansvarlige tilgang til løpende oppdaterte oversikter over lesertall og siste dato for oppdatering av hver enkelt artikkel de har ansvar for. Statistikken var helt tydelig inspirerende; samme måned satte vi ny oppdateringsrekord, både målt i antall artikkelendringer og i tekstproduksjon. Oppdateringene gav også umiddelbare utslag i lesertallene.

De fagansvarlige er forventet å behandle alt fra spørsmål fra skoleelever til fagtunge endringsforslag om komplisert stoff. Det kommer stadig flere kommentarer til artiklene: I 2017 satte vi ny rekord med 1425 kommentarer (15% økning fra 2016).

Den kanskje viktigste delen av en leksikonartikkel er definisjonen alle artikler starter med. Ingresser og definisjoner var hovedtema da vi var på leksikonturné til alle universitetene, og vi så en tydelig effekt i at mange fagansvarlige la ekstra vekt på akkurat dette i arbeidet ut året.

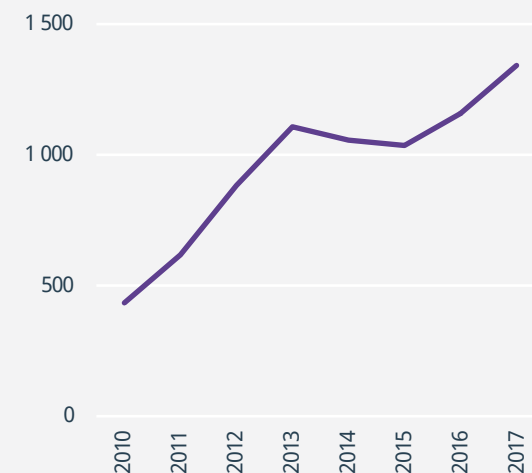
FLEST OPPDATERINGER NOENSINNE

I 2017 ble det for første gang oppdatert mer enn 30 000 artikler i SNL og SML på ett år, 77 prosent flere enn i 2016. Hovedårsaken var nye arbeidsverktøy for de fagansvarlige, i tillegg fikk vi et stort hopp da nye redaktører begynte i mai.

FLEST BIDRAGSYTERE NOENSINNE

I 2017 var det mer enn 1300 aktive bidragsytere i leksikonet på ett år. Litt under halvparten var aktive fagansvarlige, de resterende var frivillige eksterne bidragsytere.

Noen få eksempler på nypublisererte store artikler fra 2017: Kvener, Nikola Tesla, kommunevåpen og svalbardrein.

Satsinger i 2017

STUDENTER LÆRER FORMIDLING VED Å SKRIVE I LEKSIKONET

De fleste av våre fagansvarlige skriver nesten all ny tekst i sine kategorier selv, men i år har en ny modell fått fotfeste.

Fagansvarlig for farmakologi, professor Hedvig Nordeng ved Universitetet i Oslo, gir masterstudenter leksikonformidling som oppgave. Studentene oppdaterer og skriver nye artikler om legemidler som et ledd i å lære å kommunisere til lekfolk og som formidlingstrening. Studentene leverer utkast til leksikonartikler og de blir grundig kontrollert av Nordeng før artiklene publiseres.

Med denne modellen får farmakologien mange titalls oppdateringer i en fei, og unge, formidlingsivrige studenter får sitt navn på en artikkel i SNL.

I 2017 førte dette til oppdatering av om lag 50 artikler, som kommer i tillegg til Nordengs egen

aktivitet. En av masterstudentene fortsatte som fagmedarbeider i leksikonet. Satsingen gjorde at 178 av artiklene om legemidler ble oppdatert i 2017, mot 38 året før.

Store norske leksikon har også innledet samarbeid med Formidling og vitenskapsjournalistikk-emnet ved UiO (MNKOM). Emnet er åpent for bachelor- og masterstudenter fra hele Matematisk-naturvitenskapelig fakultet, og i kommende år vil undervisningen inkludere leksikonartikkel som en av sjangrene studentene tar for seg. De får også i oppgave å oppdatere eller nyskrive eksisterende artikler.

BILDER SOM FORTELLER MER ENN TUSEN ORD

I 2016 gjenfant vi et stort bildearkiv på over 20 000 bilder som tidligere er brukt i papirleksikonet.

I 2017 fikk vi importert flesteparten av disse til snl.no. De fagansvarlige bidro til å vurdere bilde-kvalitet og relevans av bildene etter at de ble importert. Importen betyr at offentligheten har fått tilgang til en stor mengde dokumentariske fotografier fra norsk historie, blant annet av folk det hittil har vært få eller ingen gode digitale bilder av, samt mange illustrasjoner og figurer.

I tillegg har vi i 2017 innledet samarbeid med flere bildearkiver og museumsinstitusjoner, universitetsbibliotekene i Bergen, Trondheim og Tromsø. Vi utveksler både lenker og data. Satsingen på bilder bidrar til å tilgjengeliggjøre store arkiver med bildemateriale som ellers ville være vanskelig å finne. Samarbeidsinstitusjonene våre får også mange flere besøk når vi lenker videre til deres samlinger fra våre artikler.

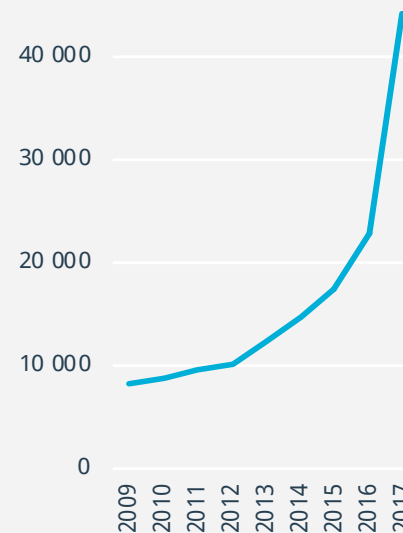
ÉN PROFESSOR + 25 STUDENTER = GOD LÆRING OG INNHOLD

Ett av de mest spennende prosjektene i 2017 var UiO-professor Hedvig Nordengs oppgave til studentene sine: Skriv artikler til Store norske leksikon.

Studentene får god trening i å formidle til allmenheten, de blir navngitt som forfattere, leksikonet får gode artikler og leserne tilgang til mer kunnskap.

I årene som kommer håper vi å starte flere slike prosjekter ved de andre universitetene.

Bildet: Professor Hedvig Nordeng og farmasi-student Tor Halvor Johansen. Foto: Lars Brock Nilsen, Norsk Farmaceutisk Tidsskrift

ANTALL BILDER I LEKSIKONET

er fortsatt for lavt, men i 2017 fikk vi inn 21 413 nye bilder. Med det er det til sammen 44 428 bilder i 26 916 artikler. Det betyr at bare 15 prosent av artiklene har bilder.

Bildelegging av artiklene vil være en sentral oppgave i årene som kommer. Vi har innledet samarbeid med universitetsbibliotekene i Bergen, Trondheim og Tromsø om formidling av de unike bildesamlingene deres.

STORE MEDISINSKE LEKSIKON

Store medisinske leksikon er blant Norges mest leste medisinske oppslagsverk og er en fusjon av medisininnholdet i Store norske leksikon og Store medisinske leksikon. I 2017 ble 5 659 artikler oppdatert og 1 million tegn endret (mot 280 000 tegn året før). To dyktige leger har jobbet deltids med oppdatering og rekruttering av fagansvarlige.

Vi har oppdatert viktige og faglig sentrale artikler som førstehjelp, epigenetikk, kunnskapsbasert medisin, hypotermi, hudkreft og tykktarmskreft. Viktige og mye leste områder som kreft, rus, førstehjelp, allergologi, akuttmedisin, og legemidler har fått nye, aktive fagansvarlige. Vi har lyktes med å rekruttere enda flere respekterte medisinerere til leksikonet.

MED BLIKKET MOT STJERNENE

To astronomer ble på tampen av 2017 engasjert for å gå gjennom de nesten 1 200 astronomi-artiklene våre. Selv om himmelhvelvingen ikke endrer seg stort, er det store endringer i hva vi vet. På én

Det er 1 200 artikler om astronomi i Store norske leksikon, både om universet og fenomener som zodiakallyset på jorda.

måned kom de seg gjennom over 200 artikler og de har for eksempel utvidet og forbedret artiklene om galakse, ekstrasolar planet, om kvinnelige pionerer som Cecilia Payne-Gaposchkin, og fått nye artikler om populære og viktige begreper som Drake-likninen og plancktid. Arbeidet fortsetter i 2018.

FRA MASSE MENN TIL KVINNELIGE PIONERER

Fra gammelt av har leksikonet vært dominert av menns biografier og menns historie. I 2017 løftet vi kvinnesiden av saken, med oppdatering av flere artikler om tradisjonelle kvinneemner som i stor grad har vært forbigått i det gamle leksikonet: norsk tradisjonsmat, nye artikler om emner som *husflid* og *husmor*, samt temasideene *Kvinnelige pionerer* og *Kvinnehistorie*.

FOLKEGRUPPER OG ETNISITET

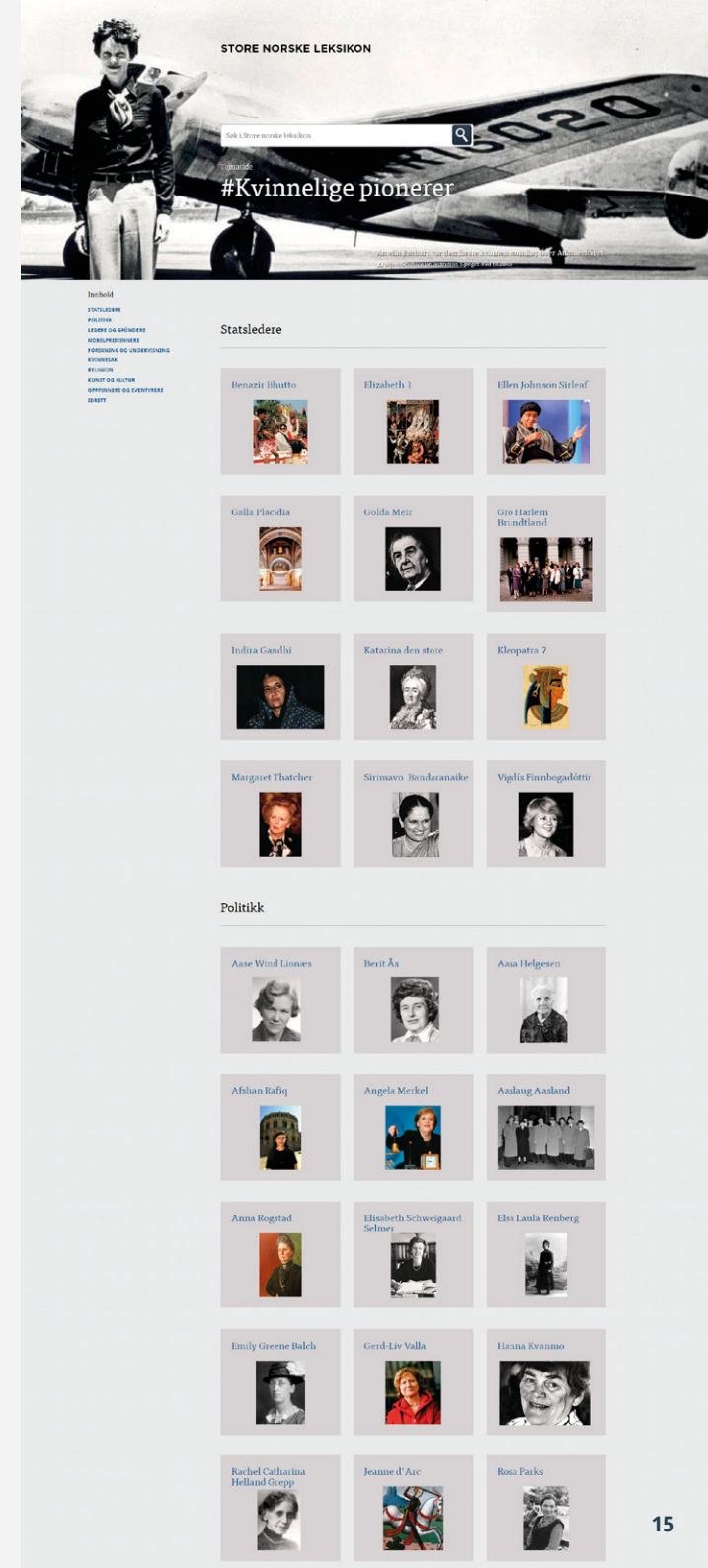
I 2017 tok vi noen sjumilssteg i et mangeårig prosjekt for å modernisere og oppdatere hvordan folkegrupper og etnisitet omtales i leksikonet. Vi har som mål at alle artiklene våre skal reflektere moderne og oppdatert språkbruk om befolkningsgrupper, for eksempel ulike urfolksgrupper og etniske grupper. Endringen fra 'indianer' til 'urfolk' fikk definitivt mest omtale.

De fleste etnografiartiklene er nå gjennomgått, men det gjenstår et svært omfattende arbeid i biografier og historieartikler.

SOL, VIND OG KLIMA

Meteorologisk institutt er et sterkt fagmiljø, også i internasjonal sammenheng. De satser på formidling og har tidligere laget meteorologileksikonet *MetLex*.

Meteorologisk institutt ble medlem i Foreningen Store norske leksikon i 2016. I 2017 har vi fått lagt inn og samordnet 291 artikler om meteorologi fra *MetLex*, til glede for værinteresserte leksikonlesere.

Fagansvarlige og forfattere

Kvaliteten på innholdet i Store norske leksikon stammer fra våre dyktige og dedikerte fagansvarlige og fagmedarbeidere. De oppdaterer artikler, behandler endringsforslag, svarer leserne og sørger for at ny kunnskap skrives inn i historien.

Ved inngangen til 2018 hadde leksikonet 688 fagansvarlige og fagmedarbeidere. 72 prosent (492) av disse er tilknyttet vitenskapelige institusjoner - 61 prosent (413) fra medlemsorganisasjonene. På ikke-akademiske områder som en del geografi, kultur og idrett, har vi mange fagjournalister eller andre med solid arbeidserfaring fra feltet. I 2017 stod de fagansvarlige for flere leksikonoppdateringer enn noensinne.

For de fagansvarlige er SNL en sentral kanal for å formidle grunnleggende kunnskap innen fagfeltet den enkelte brenner for. Det gir en god mulighet til å nå store lesergrupper med fagstoff formulert på norsk.

For universitetene er SNL en av de største formidlingskanalene og et utstillingsvindu for kunnskapsproduksjonen som foregår ved institusjonene. I 2017 ble det avholdt leksikonsamlinger ved nesten alle medlemsinstitusjonene.

For redaksjonen har det vært motiverende å møte de fagansvarlige, ledelsen og kommunikasjonsfolk landet rundt og oppleve den store entusiasmen de har for dette unike samarbeidsprosjektet. I tillegg har samlingene bidratt til rekordstor rekruttering av nye fagansvarlige og bidragsytere til viktige områder av leksikonet.

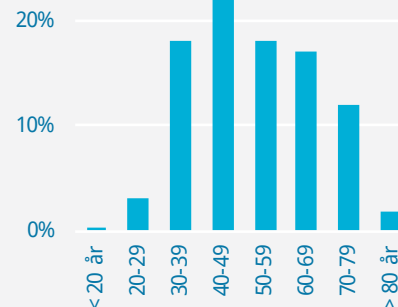
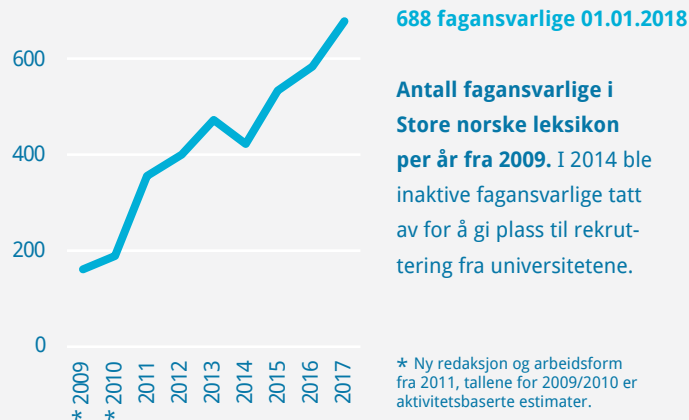
De siste tre årene har vi vervet 400 nye formidlere - de fleste fra universitetene. I 2017 rekrutterte vi 156 nye fagansvarlige, og særlig NTNU, UiT og UiB økte sin tilstedeværelse i SNL markant dette året. Fordelingen av fagansvarlige mellom medlemsinstitusjonene er derfor mer representativ enn noensinne tidligere.

Nær 700 av
landets klokeste hoder
oppdaterer leksikonet.
Flertallet er forskere.

*Fra hele landet,
for hele landet.*

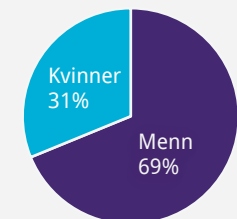
*Nå skrives den norske kunnskaps-
historien av sterke fagmiljøer
fra alle landsdeler. Definisjons-
makten i Store norske er spredt
til fagansvarlige og fagmedar-
beidere fra alle universitetene og
andre kunnskapsmiljøer landet
rundt.*

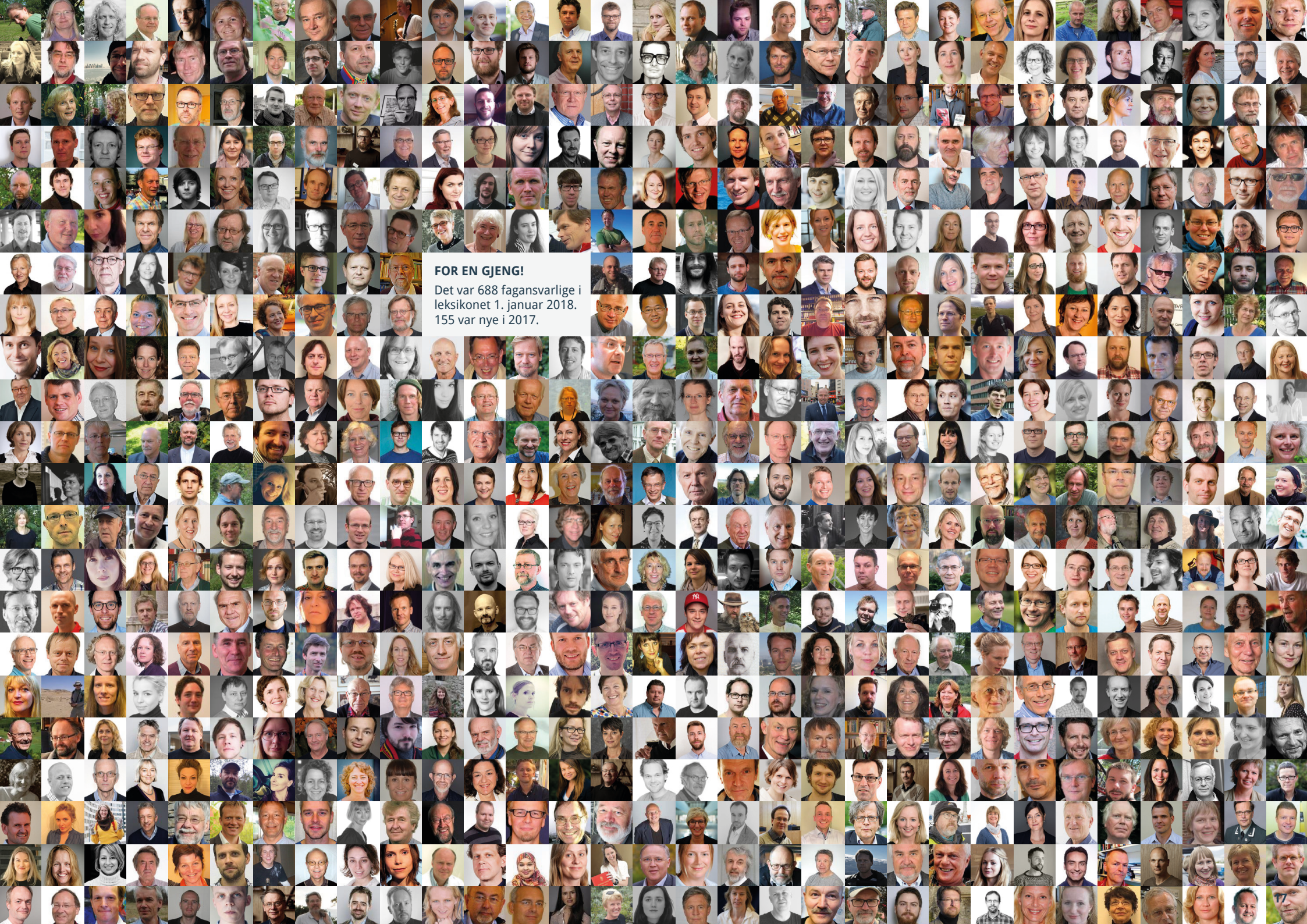

Ved utgangen av 2017 hadde leksikonet 688 fagansvarlige og fagmedarbeidere.

31 prosent er kvinner; alt for få, men likevel mye høyere enn i andre sammenlignbare prosjekter.

Snittalderen er 51 år - noe lavere for kvinnene. Den yngste er 19 år, den eldste er 86.

FOR EN GJENG!

Det var 688 fagansvarlige i
leksikonet 1. januar 2018.
155 var nye i 2017.

Store norske leksikons historie

NASJONAL BØLGE FRA 1905

Det begynte med *Illustreret norsk konversationsleksikon*, utgitt 1907-1913. En ung nasjon trengte et eget oppslagsverk, som viste verden sett med norske øyne. Suksessen dannet grunnlaget for nye utgaver under navnet *Aschehougs Konversationsleksikon*.

Hovedkonkurrenten ble *Gyldendals konversationsleksikon* med en folkelig profil, lavere pris og mer praktisk stoff. Andre leksikon som *Kringla Heimsins*, *Nyco ettbindsleksikon*, og *Norsk familie-bok* vitner om tøff konkurranse. De motkulturelle *Arbeidernes Leksikon* og *Norsk allkunnebok* viser at sjangeren også ble en arena for kunnskapskamp og språkkamp.

LEKSIKONGULLALDER FRA 1978

Leksikon var god butikk, og det sies at Norge er landet med flest leksikonsett per innbygger. Men å lage leksikon er kostbart.

I 1975 slo Aschehoug og Gyldendal sine leksikon- og ordbokavdelinger sammen i det nyopprettede Kunnskapsforlaget. Driften ble mer lønnsom i konkurranse med leksikon fra Cappelen, Tiden, Damm og Pax. Første utgave av *Aschehougs* og *Gyldendals Store norske leksikon* kom ut i 1978-1981, og de neste tjue årene ble en gullalder for leksikonet.

SNL.NO FRA 2000

Da Store norske leksikon kom på nett i 2000 ble digitale abonnementer solgt parallelt med papirutgivelser: snl.no var en av de første norske nett-tjenestene med betalingsmur. Men i møte med Wikipedias gratis og brukergenererte innhold var

det ikke lett å selge kunnskap verken digitalt eller på papir. I 2009 ble snl.no relansert som et gratis og reklamefinansiert leksikon hvor redaksjonell kontroll og signerte artikler ble kombinert med brukermedvirkning. Heller ikke dette viste seg å gi et økonomisk grunnlag for leksikonet, og i 2010 annonserte Kunnskapsforlaget at de ville avvikle hele leksikonet.

EID OG OPPDATERT AV AKADEMIA

Mange hadde likevel troen på nasjonalleksikonet. Finansiert av Fritt ord og Sparebankstiftelsen ble det etablert en ny organisasjon og redaksjon i 2011 som ga leksikonet fart og tillit på nett. Høsten 2014 tok universitetene kollektivt ansvar for leksikonet gjennom Foreningen Store norske leksikon. Samtidig kom en statlig støtteordning for nettleksikon.

Etter 100 år med kunnskapsdugnad, og med en modell som kombinerer åpenhet og medvirkning, fart og faglighet, så synes Store norske leksikon å stå i en særstilling blant leksikon i Europa.

Store norske full av nytt liv

I 2010 gav Kunnskapsforlaget opp å drive Store norske leksikon videre, og i 2011 fikk leksikonet en ny, ung og energisk redaksjon. *Faksimile fra Aftenposten, mars 2012.*

Milepæler i leksikonhistorien

- 2017: Rekordår. 13,3 millioner unike brukere. 70 millioner leste artikler. 688 fagansvarlige. 31 000 artikler oppdatert.
- 2015: Første hele driftsår for *Foreningen Store norske leksikon*, med universitetene og flere andre ideelle organisasjoner som medlemmer.
- 2014: Stortinget etablerer tilskuddsordning for nettleksika.
- 2011: Ny redaksjon og organisasjon. snl.no blir reklamefritt og avkommersialisert.
- 2010: Kunnskapsforlaget gir opp å drive leksikonet. Fritt Ord og Sparebankstiftelsen DNB tar over.
- 2009: snl.no blir en gratis, reklamefinansiert tjeneste.
- 2005-2007: Siste utgave av papirleksikonet *Aschehoug og Gyldendals Store norske leksikon*.
- 2000: snl.no lanseres, med betalingsmur.
- 1978: Første utgave av *Aschehoug og Gyldendals Store norske leksikon*
- 1975: Aschehoug og Gyldendal slår sammen leksikonvirksomhetene sine og etablerer Kunnskapsforlaget.
- 1933: *Gyldendals konversationsleksikon*, første utgave.
- 1907-1913: *Illustreret Norsk Konversationsleksikon*, første utgave av *Aschehougs konversationsleksikon*.
- 1905: Aschehoug starter arbeidet med Norges nye nasjonalleksikon.

Leksikon-Europa

Mange europeiske land har hatt egne nasjonalleksikon som har fått et allment omdømme som definerende autoritet. De fleste av disse har hatt vansker i overgangen fra papir til digital distribusjon, med sviktende inntekter og posisjon i samfunnet.

I 2018 ga utredningstjenesten i EU-parlamentet ut rapporten *Europe's online encyclopaedias: Equal access to knowledge of general interest?* Rapporten oppsummerer europeeres tilgang til kvalitetssikrede oppslagsverk.

Bildet rapporten tegner er mangefasettert: Betydningen til kvalitetssikrede oppslagsverk er avgjørende for utviklingen av demokrati og samfunn, men mange av nasjonalleksikaene sliter økonomisk. Senest i 2017 kunngjorde Gyldendal i Danmark at de ikke lenger hadde økonomisk grunnlag for å drive *Den Store Danske*.

I Sverige, Tyskland, Nederland, Frankrike og Spania blir nasjonalleksikonene oppdatert, men er bak betalingsmurer. Svært få privatpersoner betaler for tilgang. I Sverige er det for eksempel det offentlige skoleverket som i praksis finansierer *Nationalencyklopedin*. Det er tankevekkende at det brukes store offentlige midler på å kjøpe tilgang for elever til et kvalitetssikret oppslagsverk, uten at dette kommer resten av samfunnet til gode.

Store norske leksikon er blant de få som har klart den digitale overgangen godt. Modellen med universitetene som grunnfjell sørger for solid eierskap og faglig autoritet. Så vidt vi vet er vi det nasjonalleksikonet som i dag har høyest bruk blant egen befolkning. Vi er også blant de få som har åpnet for at «hvem som helst» kan bidra, men med kvalitetssikring av en fagperson før publisering.

TABELLEN viser ulike egenskaper ved de europeiske nasjonalleksikonene. Store norske leksikon er det eneste nasjonalleksikonet som er oppdatert, fritt tilgjengelig, åpent for at alle kan bidra, men med kvalitetssikring av fagpersoner.

* Har ikke digitalt nasjonalleksikon på majoritetsspråket

¹ *Den Store Danske* ble vedtatt avviklet i 2017

² Latvias nye nasjonalleksikon publiseres i 2018.

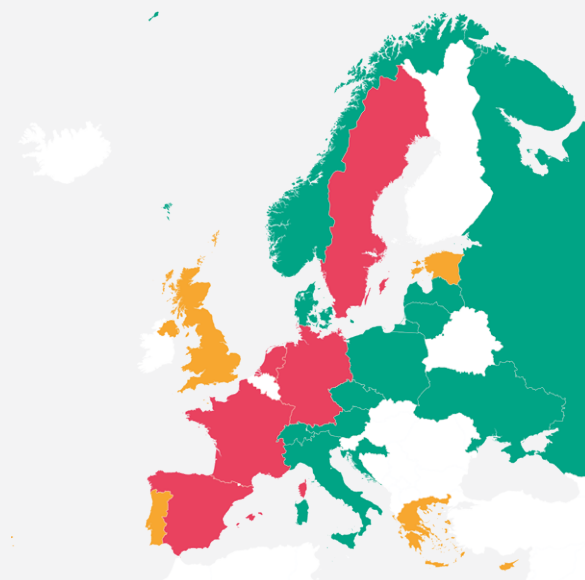
³ *Encyclopædia Britannica* har blitt gitt ut i USA fra 1901

KARTET viser tilgang til digitale nasjonalleksikon i Europa.

- Gratis, fritt tilgjengelig
- Begrenset tilgang
- Betalingsmur
- Har ikke nasjonalleksikon

Hovedkilde: European Parliamentary Research Service, 2018

	Nasjonalleksikon på nett	Oppdatert	Gratis	Over 100 000 artikler	Fagansvarlige	Åpent for brukerbidrag	Signerte artikler
Danmark	✓	✗	✓	✓	✗	✗	✓
Finland *	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗
Island *	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗
Norge	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Sverige	✓	✓	✗	✓	✓	✗	✓
Belgia *	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗
Bulgaria	✓	✗	✓	✓	✓	✗	?
Estland	✓	✓	✗	✗	✓	✗	?
Frankrike	✓	✓	✗	✓	✓	✗	?
Hellas	✓	✓	✗	✗	✓	✓	?
Irland *	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗
Italia	✓	✓	✓	✓	✗	✗	✗
Kroatia	✓	✗	✓	✗	✓	✗	?
Latvia ²	✓	✓	✓	?	✗	✗	✗
Litauen	✓	✓	✓	✓	✓	✗	?
Nederland	✓	✓	✗	✗	?	✗	?
Polen	✓	✓	✓	✓	✓	✗	?
Portugal *	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗
Romania *	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗
Slovakia *	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗
Slovenia *	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗
Spania	✓	✓	✗	✓	✓	✗	?
Storbritannia ³	✓	✓	✗	✓	✗	✗	✓
Tsjekkia	✓	?	✓	✓	✓	✗	?
Tyskland	✓	✓	✗	✓	?	✗	?
Ungarn *	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗

Søk i Store norske leksikon

binders

© Illustrasjon: Steen/pxabay.com, CCO - public domain

Store norske leksikon → Teknologi og industri → Teknologi

Innhold

HISTORIE

MYTEN OM «DEN NORSKE BINDERSEN»
SYMBOL FOR SAMHOLD UNDER ANDRE
VERDENSKRIG

LES MER I STORE NORSKE LEKSIKON

LITTERATUR

FORFATTER AV ARTIKKELEN

 Magne
Brekke
Rabben
NTNU

Binders, en klype av metall eller plast til å feste sammen papirdokumenter og lignende. Binders finnes i dag i mange former og varianter, og felles for dem er at de fungerer som en [springfjær](#) som klemmer rundt kanten på papirdokumentene.

Elastisiteten til materialet bestemmer hvor godt bindersen tåler belastningen som oppstår når bindersen tas i bruk. En for stor bunke papir vil føre til varig deformering av materialet og fjæringseffekten vil bli ødelagt. Det er beskrevet matematisk i det som kalles [Hookes lov](#).

Bindersen har lenge feilaktig blitt oppfattet å være en norsk oppfinnelse.

Historie

Behovet for å feste sammen papir er omtrent like gammelt som [papiret](#) selv. Det har blitt forsøkt møtt gjennom en rekke ulike løsninger som innebærer hånd, strikk, pins og nåler av ulike slag. Det var først med utviklingen av industriell produksjon av [ståltråd](#) at en oppfinnelse som bindersen var mulig. Utviklingen av bindersen var imidlertid ikke rettelinjet. I 1867 patenterte amerikaneren Samuel B. Fay en innretning som kan minne om bindersen slik vi kjenner den i dag. De påfølgende tiårene var det flere som søkte å forbedre produktet gjennom nye patenter.

Det designet som hadde størst suksess, ble imidlertid aldri patentert, men ble solgt som merkevaren «Gem». Den er avbildet i en avisannonse fra 1894, men ble antakelig solgt også før dette både i USA og Storbritannia. I 1899 patenterte amerikaneren William Middlebrook en maskin som produserte binderser etter «Gem»-designet.

«Gem» har den avlange, spiralformede fasongen med to «stunger» som vi kjenner fra de fleste binderser i dag. I ettertid har det imidlertid blitt utviklet flere ulike varianter av bindersen, slik at den nå finnes i mange andre materialer enn ståltråd (herunder plast) og så vel rundt som trekantet og firkantet fasong.

Industrielskapet O. Mustad & Son AS produserte i flere tiår binderser i sine fabrikker på Gjøvik.

Myten om «den norske bindersen»

Nordmannen [Johan Vaaler](#) (1866–1910) er feilaktig blitt oppfattet som oppfinner av bindersen. Han søkte tysk og amerikansk patent på en mindre funksjonell ståltrådklemme i 1899, men denne kom aldri i produksjon. Antakelig hadde ikke «Gem»-bindersene nådd det norske markedet, og Vaaler var nok ikke klar over at andre og bedre fungerende versjoner av bindersen alt var i salg.

Symbol for samhold under andre verdenskrig

Siden bindersen brukes til å holde ark samlet, ble den under [andre verdenskrig](#) brukt som symbol på norsk samhold mot okkupasjonsmakten. En binders i jakkeslaget fortalte omverdenen at «vi holder sammen». Ved siden av den røde nisseluen er den nok i dag det mest kjente av slike motstandssymbol, men det var mange andre symboler som var i bruk. En kam i jakkelommen kunne fortelle at «vi greier oss selv». NS og [hirden](#) slo tidvis hardt ned på dem som bar slike symboler offentlig.

Det er lite som tyder på at felloppfatningen om at bindersen var en norsk oppfinnelse hadde noe å si for at den ble valgt som motstandssymbol under okkupasjonen. Men

ETYMOLOGI fjerlt av engelsk *binders*, 'noe som binder'

Binderser fungerer som en springfjær som klemmer rundt kanten på papirdokumentene. Binders av [Photoshop/pxabay.com](#), CCO - public domain

Reklame for The Gem Paper Clip fra magasinet «The Book-Keeper» i august 1894 av KAR. Fall i det fri [\(Public domain\)](#)

Johan Vaalers binders ble patentert i 1899/1901 Vaalers binders av [Patenteknad](#). Fall i det fri [\(Public domain\)](#)

Binders-monumentet utenfor BIS lokaler i Sandvika. Dette er angivelig verdens største binders. Monumentet ble donert til BIS av binders-produenten Mustad-fabrikken i 1989. Anledningen var at det var 90 år siden Vaaler søkte sin patent, og monumentet ble satt opp for å markere jubileet for det man da trodde var hans oppfinnelse. I dag står monumentet utenfor BIS lokaler i Hybløen av Lars Roede. CC BY-SA 3.0

Digital utvikling

Store norske leksikon er i dag en ren nettjeneste, og innholdet er helt avhengig av en god teknisk plattform. Plattformen er grunnlaget for gode leseropplevelser - at det er godt å lese artiklene, at det er enkelt og raskt å finne det du leter etter og at søkemotorene klarer å indeksere innholdet. Samtidig er den tekniske plattformen arbeidsverktøyet de fagansvarlige og redaksjonen skaper og styrer innholdet i.

I 2017 skjedde det omfattende endringer i den tekniske plattformen som har hatt enorm effekt på produktiviteten: I 2017 redigerte vi 77 prosent flere artikler enn året før.

EGENUTVIKLET PLATTFORM

Publiseringsverktøyet vårt er spesialutviklet for leksikonet. Det er selskapet -Minus som har utviklet plattformen de siste seks årene, i nært og daglig samarbeid med redaksjonen. Leksikonet har en rekke særegne behov som følge av modellen vår: Det må være tydelig definert hvem som har ansvar for hver enkelt artikkel, systemet må holde orden på hvem som har oppdatert hva, betalinger til fagansvarlige, kommentarer og innspill.

I 2017 bidro mange fagansvarlige og hele redaksjonen til å prioritere hvilke verktøy utviklerne skulle lage først. Muligheten til å utvikle prioriterte, skreddersydde løsninger har hatt enorm effekt på produktiviteten.

Det siste året har vi lagt spesielt vekt på utvikling av verktøy som effektiviserer arbeidsflyten for både de fagansvarlige og redaktørene. I 2017 fikk vi på plass mange nye verktøy som gjorde arbeidet vårt mer målrettet mot det som ikke har vært oppdatert tidligere, og mot det mest leste. For eksempel oppdaterte vi 26 000 artikler i 2017 som hadde stått urørt siden papirtiden.

I et samskrivingsprosjekt er det ekstra viktig å kunne se hva andre bidragsytere har kommet med eller

hva som er gjort mellom ulike versjoner. I 2017 forbedret vi tekstsammenlikneren slik at det nå er enklere å se nøyaktig hva som er endret. Dette har gjort arbeidet til både fagansvarlige og redaktører betraktelig enklere og bidrar til at vi gjør færre feil.

STATISTIKK OG KVALITETS- VURDERINGER

Alle fagansvarlige har nå tilgang til løpende oppdaterte lesertall for egne artikler. Dette har utløst massiv oppdatering av artikler som kanskje tidligere har blitt oversatt. Tallene rapporteres også til hvert enkelt universitet 2-3 ganger i året, som grunnlag for universitetenes egne formidlingsrapporter.

Nytt av året er også kvalitetsvurderingsverktøyet. Tidligere har redaksjonen ført manuelle lister over artikler som må oppdateres. Nå kan alle fagansvarlige, redaktører m.m. gi kvalitetsvurderinger til artiklene. Slik sikrer vi at kritiske mangler ved artiklene blir rettet, og vi er mindre avhengige av den enkeltes hukommelse.

NY TEGNTELLER GA ROM FOR MER PRODUKSJON

Et av de viktigste verktøyene våre for å styre produksjonen vår, er tegntelleren som overvåker hva som er blitt gjort og hva som skal betales for det. I 2017 tok vi grep for å gjøre tegntelleren mer presis og justerte også utregningen av honorar til de fagansvarlige basert på dette. Eksempelvis ga tegntelleren tidligere uttelling for antall tegn som var blitt endret i HTML-koden, noe som førte til høyere honorar for å legge inn lange lenker enn korte. I tillegg honorerte vi tidligere like mye for sletting av tekst som for nyskriving av tekst. Justeringen av tegntelleren gir et mye riktigere bilde av den reelle produksjonen vår, og den har også gitt oss bedre økonomi med rom for mer produksjon.

Utfordringer

LESERNE

Brukertallene begynte å stige igjen i 2017 etter to års utflating, men vi ønsker fortsatt at flere skal lese mer i leksikonet når de er innom. De fleste leser bare én artikkel ved hvert besøk, til forskjell fra papirleksikonet, hvor det var lett å la seg friste til å lese litt mer når man først hadde slått opp i boka. Denne utfordringen møter vi i 2018 med nytt design, der noen av de beste artiklene våre automatisk løftes fram nederst i andre artikler. I 2017 la vi grunnlaget for en slik funksjon ved å begynne å gi kvalitetsvurderinger av artiklene våre. Nå er det enklere å løfte fram det vi er aller mest stolte av. Nytt design hjelper også leserne til å forstå at de befinner seg på Store norske leksikons sider, noe som ikke er en selvfølgelighet når viktigste inngangsport er Google.

I 2018 jobber vi også målrettet med å styrke merkevaren som et oppdatert nettleksikon blant folk over 40 år. Elever og studenter møter stadig SNL i en hverdag som handler om å tilegne seg kunnskap. Slik er det ikke for dem som har lagt denne livsfasen

Det gjenstår fremdeles en del rekruttering før det finnes en fagansvarlig for alle artikler i leksikonet, men vi er godt på vei! Vi har som mål at alle sentrale kategorier skal ha en fagansvarlig i løpet av et par år, men det er utfordrende å finne fagpersoner til å dekke alle kategorier i hele leksikonet.

bak seg, og vi ønsker derfor å bli mer synlig i lineær tv, på radio og andre flater som andre aktører gjerne jobber seg vekk fra fordi de ønsker å nå de yngste, som vi allerede har godt grep om. Likevel er det viktig å fortsette å styrke merkevaren også blant de unge, på flere plattformer og arenaer.

Ny sitaterekord i media er vel og bra, men siteeringen leder ikke nødvendigvis til mer trafikk med mindre de også inneholder lenker til snl.no. Derfor vil vi jobbe opp mot media for å vise at mer lenking er en vinn-vinn-situasjon for oss, dem og leserne.

INNHALDET

Å holde innholdet oppdatert krever tid og ressurser. I 2017 fikk vi på plass flere nyttige verktøy for å bedre arbeids- og informasjonsflyten, og resultatene av denne effektiviseringen er oppsiktsvekkende: 31 000 oppdaterte artikler i løpet av 2017 er 77 prosent mer enn vi fikk oppdatert i 2016. Dette er oppløftende, særlig når vi med flere effektiviseringstiltak styrker denne trenden.

Sjefredaktør Erik Bolstad og UiB-rector Dag Rune Olsen under Arendalsuka. UiB er én av medlemsorganisasjonene i SNL, men vi trenger enda flere medlemmer hvis vi skal nå målene våre.

Det er likevel grenser for hvor mye som kan effektiviseres. De fleste redaktørene i Store norske leksikon har ansvar for mellom 10 000 og 25 000 artikler hver og koordinerer til sammen rundt 700 fagansvarlige og fagmedarbeidere. I tillegg har de fleste i redaksjonen oppgaver innen ledelse, økonomi, administrasjon, utvikling og kommunikasjon i tillegg til redaktøransvaret. Flere fagansvarlige trengs for å dekke alle kategoriene i leksikonet, men dette krever både mer oppfølging fra redaksjonen og fører til større honorarutgifter.

EIERSKAP OG ØKONOMI

Store norske leksikon har funnet en eier- og organisasjonsmodell som beviselig fungerer, som vi kan være stolte av og som andre land misunner oss. Gjennom å bidra til opprettholdelsen av SNL, oppfyller landets kunnskapsprodusenter sitt samfunnsansvar og sin formidlingsplikt.

I 2017 jobbet redaksjonen med å styrke oppslutningen om modellen blant ledelse, ansatte og studenter ved universitetene som deltar i formidlingssuksessen. Leksikonsamlingene ved de fleste medlemsinstitusjonene hadde stor oppslutning og gode resultater, samarbeidet ble synliggjort og styrket.

Norges musikkhøgskole og Nasjonalmuseet var to tilskudd til leksikonfamilien i 2017. Dette er vi svært glade for, og målet for 2018 er at familien må utvides og styrkes ytterligere, både med tanke på å styrke oss på flere fagområder - som økonomi og næringsliv - men også for å møte fremtidige utfordringer med tilstrekkelige ressurser. Oppslutningen om Store norske leksikon i den norske kunnskapssektoren er imponerende, og det er både viktig og ønskelig at alle er med.

Styre og redaksjon

Knut Olav Åmås

STYRELEDER
FRITT ORD

Margareth Hagen

STYREMEDLEM
UiB

Marina Tofting

STYREMEDLEM
UiO / DNVA

Christian Fossen

STYREMEDLEM
NTNU

Lotte Grepp Knutsen

STYREMEDLEM
NORD

Torgeir Waterhouse

STYREMEDLEM
IKT-NORGE

Nils Chr. Stenseth

STYREMEDLEM
DNVA / UiO

Erik Bolstad

SJEFREDAKTØR
DAGLIG LEDER

Gunn Hild Lem

REDAKSJONSSJEF

Kjell-Olav Hovde

REDAKTØR
STYREMEDLEM

Andreas Tjernshaugen

REDAKTØR

Anne Eilertsen

REDAKTØR

Guro Djupvik

REDAKTØR
ORG.RÅDGIVER

Hilde Ørbo

REDAKTØR

Ida Scott

REDAKTØR

Mari Paus

REDAKTØR

Marit Simonsen

REDAKTØR

Ola Nordal

REDAKTØR

Stig Arild Pettersen

REDAKTØR
KOMMUNIKASJON

Thale Olsen

REDAKTØR

Store norske leksikon fikk igjen en solid grunnmur i 2015 da *Foreningen Store norske leksikon*, med universitetene og en rekke andre kunnskapsinstitusjoner som medlemmer, hadde sitt første driftsår. Flere års hardt arbeid for å finne en god og stabil løsning for organisering og finansiering ble da slutført.

STYRET

Leksikonet ledes av et styre som velges av årsmøtet i Foreningen.

Knut Olav Åmås, direktør i Fritt Ord, har vært styreleder siden 2016. Flere styremedlemmer er sentralt plassert ved ulike universiteter og spiller leksikonets utvikling til en formidlingsdugnad som er tungt forankret i academia: Prorektor Margareth Hagen (UiB), kommunikasjonssjef Christian Fossen (NTNU) og kommunikasjonssjef Lotte Grepp Knutsen (Nord) er ansatt ved universitetene. I tillegg sitter Torgeir Waterhouse fra IKT Norge, kommunikasjonssjef Marina Tofting (DNVA) og professor Nils Christian Stenseth (DNVA/UiO) i styret. De ansattes representant er Kjell-Olav Hovde. Sjefredaktør møter i styret.

REDAKSJONEN

Redaksjonen gikk gjennom store endringer i 2016 og 2017. Etter flere års hardt arbeid for leksikonet valgte flere å gå videre til nye utfordringer. Marte Ericsson Ryste, Georg Kjøll, Erik Dyrhaug og Marianne Lislerud Smebye sluttet i løpet av 2017. Takk for god innsats gjennom flere år!

Sjefredaktør Erik Bolstad ble ansatt i 2016 og hadde sitt første hele år som leder i 2017. Han valgte å prioritere opp det redaksjonelle arbeidet og endret sammensetningen av redaksjonen, slik at det har blitt flere redaktører og økt redaksjonell kapasitet.

Nyansatte i 2017 var Anne Eilertsen, Hilde Ørbo, Ida Scott, Marit Simonsen, Ola Nordal og Stig Arild Pettersen. Redaksjonen har nå svært variert bakgrunn med en bred faglig sammensetning.

Snittalderen i redaksjonen var 35 år i 2017, det var åtte kvinner og fem menn. I januar 2018 var det 13 ansatte i redaksjonen, fordelt på 9,8 årsverk.

Store norske leksikon i tall

183 349

artikler

per 1. januar 2018

1 977 870

lesere i måneden

Utenom ferien er det litt under 2 millioner unike brukere innom snl.no hver måned.

302 354

leste artikler per dag

På vanlige hverdager ble det i snitt lest over 300 000 artikler per dag i 2017.

46 253

biografier

per 1. januar 2018

44 410

bilder

per 1. januar 2018

3 521

forfattere

per 1. januar 2018

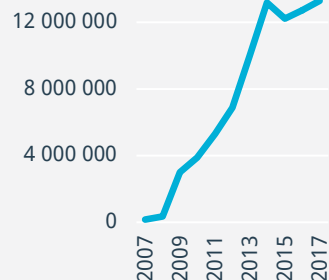
688

fagansvarlige

per 1. januar 2018

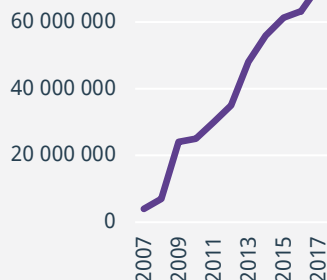
UNIKE BRUKERE

I 2017 var det til sammen 13,3 millioner unike brukere innom snl.no (snitt på 1,9 mill. per mnd).

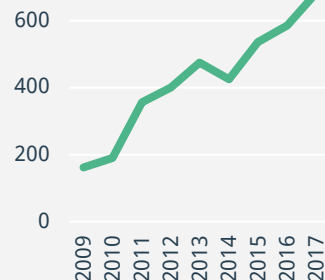
LESTE ARTIKLER

I 2017 ble artiklene i Store norske leksikon til sammen lest 70,5 millioner ganger!

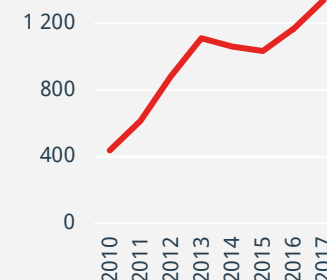
FAGANSVARLIGE

Ved inngangen til 2018 var det 688 fagansvarlige i Store norske leksikon. I 2017 ble det rekruttert 156 nye.

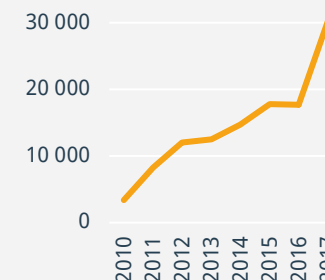
AKTIVE BIDRAGSYTERE

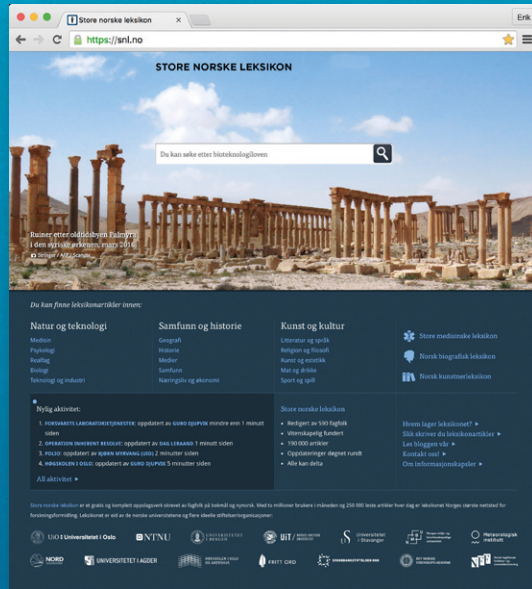
I 2017 var det over 1 300 aktive bidragsytere i leksikonet, over halvparten var frivillige.

OPPDATERTE ARTIKLER

I 2017 ble det for første gang oppdatert mer enn 30 000 artikler på ett år, 77 prosent økning fra 2016.

STORE NORSE LEKSIKON er Norges største nettsted for forskningsformidling. Fagansvarlige skriver innholdet i Store norske leksikon. En fagansvarlig er en håndplukket fagperson som forvalter en liten del av leksikonet, de fleste jobber på universitetene.

Leksikonet har i underkant av to millioner unike brukere i måneden, og det leses 300 000 artikler hver dag.

Leksikonet gis ut av Foreningen Store norske leksikon. Medlemmene i Foreningen er norske universiteter, høyskoler og andre ideelle organisasjoner.

Biologiartiklene i Store norske leksikon har fått et betydelig løft i 2017, og en ung storkobbe på Svalbard har fått æren av å pryde omslaget på årsmeldinga.

Forsidefoto: Audun Rikardsen, professor i arktisk og marin biologi ved Universitetet i Tromsø

God lesing!

